

B'NAI B'RITH
NORGESLOSJEN

Kan man snakke om antisemittisme på HL-senteret?

HL-senterets oppnåelse av sin samfunnsoppgave
overfor den jødiske minoriteten side 7. oktober 2023

Utgitt av rådet for B'nai B'rith Norgeslosjen

norgeslosjen@gmail.com

2026-09-19

26 Elul 5785

¹ Inspirert av HL-senterets overskrift på kronikken i Aftenposten januar 2024.

Forsidebilde av Villa Grande

Opphaver: Ukjent. Rettighetsforvalter: Riksarkivet. Delingslisens: cc by

(<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Originalbilde: digitalarkivet.no

(<https://nye.digitalarkivet.no:/source/241498/photo/c7bof857-1ad6-4a68-99c8-aa35d097f6b0>).

1. Sammendrag

Denne rapporten vurderer hvorvidt Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) har ivarettatt sitt samfunnsoppdrag overfor den jødiske minoriteten i Norge i perioden etter 7. oktober 2023. Kontekst for rapporten er den markante økningen i antisemittiske uttrykk og handlinger, en tydelig forverring av jødiske nordmenns trygghet og tilhørighet, samt en utbredt opplevelse blant jødiske nordmenn om å ha blitt sviktet.

Analysen setter HL-senterets mandat mot situasjonen etter 7. oktober, inkludert spørreundersøkelser blant jødiske nordmenn og en systematisk gjennomgang av senterets forsknings- og formidlingsaktivitet. Bildet som kommer frem er at HL-senteret i stedet for å fjerne snubletråder i samfunnsdebatten, har lagt dem ut. Uklare og tendensiøse begreper, ensidige arrangementer, passivitet i møte med antisemittiske troper som fremmes, og en uheldig normalisering av anklager og analogier bidrar snarere enn reduserer jødefiendtlig retorikk.

Hovedfunnene er at:

- HL-senteret har, med sviktende faglig forankring eller utfyllende formidling, og gjennom uttalelser, programinnhold og prioriteringer, bidratt til å normalisere premisser som forsterker israelfiendtlige og delvis antijødiske forestillinger.
- Senteret har nedprioritert forskning på antisemittisme i samtiden.
- Egen kommunikasjon har til tider anvendt retoriske mønstre som bidrar til *gaslighting* og bruk av Livingstone-formuleringen, hvilket øker tendensen til å delegitimere eller tone ned varsler om antisemittisme.
- Seminarer og arrangementer er satt opp som ekkokamre, og enkelte gjester har bidratt til å relativisere Holocaust eller fremstille Israel i lys av grove og historisk ubegrunnede analogier.
- HL-senterets formidling av Holocaust har hatt innslag av begrepsmessig utglidning.
- Regjeringens handlingsplan mot antisemittisme oppleves som utilstrekkelig, og HL-senteret har ikke kompensert for dette gjennom å ta tydeligere faglig lederskap eller fungere som en rask kunnskapsleverandør i offentligheten.

Vi konkluderer at HL-senteret i den analyserte perioden ikke bare har unnlatt å levere på sitt samfunnsoppdrag, men til dels har motarbeidet det. Resultatet er en forsterket tillitskrise mellom den jødiske minoriteten og institusjoner som skulle være deres vern.

Det anbefales derfor at styret iverksetter en styrt snuoperasjon i HL-senteret med uavhengig evaluering av senterets oppdragsoppnåelse på flere områder. Prosessen må inkludere midlertidige tiltak, ansvarliggjøring av ledelse, åpne høringer og fortrolige innspill fra jødiske miljøer, samt umiddelbar opptrapping av forskning på samtidens antisemittisme under veiledning fra anerkjente institusjoner. Det bør etableres forpliktende standarder for balanserte arrangementer, utfyllende formidling, tydelig begrepsbruk og dokumenterte kilder, samt målbare indikatorer for senterets respons på antisemittiske hendelser.

Parallelt bør myndigheter og finansieringskilder styrke alternative kunnskapsmiljøer, slik at ansvaret for dokumentasjon og rettighetsbasert aktivisme ikke står og faller med én institusjon. For den jødiske minoriteten er tid en kritisk faktor: hver uke uten en tydelig motkraft sementerer mønstre av isolasjon, fremmedgjøring og utmattelse.

Ironien er påtagelig: et senter som ble opprettet for å sikre at «aldri mer» ikke ble en tom parole, har i stedet lagt ut de snubletrådene det var satt til å rydde bort. En snuoperasjon er derfor tvingende nødvendig, en forutsetning for å gjenopprette tillit og for å realisere samfunnsoppdraget.

2. Innhold

1. Sammen drag	3
2. Innhold.....	5
3. Anføringer fra rådet i Norgeslosjen i B'nai B'rith	7
4. Innledning.....	8
5. Bakgrunn.....	9
5.1. Norges jødiske minoritet.....	9
5.2. Senteret for studier av Holocaust og Livssynsminoriteter (HL-senteret).....	11
5.3. Antisemittisme som en del av ekstremisme.....	12
5.4. Holdninger til Israel i Norge	13
5.5. Holdninger i Norge etter 7. oktober	14
5.6. Jødiske nordmenns situasjon siden 7. oktober, 2023	15
5.7. Den største krisen for jødisk liv siden Holocaust.....	16
6. HL-senterets opppnåelse av sin samfunnsoppgave i dagens krise.....	16
6.1. Den jødiske minoriteten i Norge er spesielt sårbar.....	17
6.2. Jødiske organisasjoner og individer er få og sterkt belastede	18
6.3. Det er gap i aktivisme på vegne av den jødiske minoriteten	19
6.4. Regjeringens handlingsplan mot antisemittisme anses som utilstrekkelig	19
6.5. Blant organisasjoner av sitt slag, har HL-senteret inntatt en analytisk og passiv rolle	20
6.6. HL-senteret nedprioriterer forskning på samtidig antisemittisme.....	20
6.6.1. HL-senteret har uten faglig grunnlag støttet folkemordanklage mot Israel... 23	
6.6.2. HL-senteret har arrangert ensidige og israelfiendtlige seminarer	26
6.6.3. HL-senteret støtter gaslighting mot den jødiske minoriteten	28
6.6.4. HL-senteret legger ut snubletråder som bidrar til antisemittisme	32
6.6.5. HL-senteret har tiet når det har vært et åpenbart behov for å snakke ut.....	34
6.7. Det er oppstått en tillitskrise mellom den jødiske minoriteten og sivilsamfunnet	34
6.8. Press på HL-senteret fra israelfiendtlige parter	35

6.9. HL-senteret forsømmer sin samfunnsoppgave og til dels motarbeider den.....	36
7. Implikasjoner og anbefalinger til styre og hovedinteressenter.....	37
7.1. Beslutningstagere, finansieringskilder og interessenter	37
7.2. Implikasjoner	37
7.3. Krav og anbefalinger	38
7.3.1. Til styret i HL-senteret	38
7.3.2. Til institusjoner som utnevner styremedlemmer	39
7.3.3. Til regjeringen	39
7.3.4. Til finansieringskilder	39
7.3.5. Til andre jødiske organisasjoner	40
8. Konklusjoner	40
9. Referanser	43
10. Vedlegg	56
10.1. Opplysningstiden og borgerrettigheter for jøder.....	57
10.2. OECD-land: antall jøder og som prosent av befolkningen	59
10.3. Organisasjoner som motarbeider antisemittisme med grunnlag i Holocaust	61
10.4. HL-senterets søknader om støtte fra Forskningsrådet (per 31.03.2025	63
10.5. Publikasjoner med HL-senteret som institusjon fra Nasjonalt Vitenarkiv	64
10.6. Panelister inviterte til HL-senterets seminarserie	73

3. Anføringer fra rådet i Norgeslosjen i B'nai B'rith

B'nai B'rith (hebraisk som betyr «Paktens barn») [ble opprettet på Sinsheimer's Café i New York](#) i 1843 av tysk-jødiske innvandrere. Allerede i 1851 ba organisasjonen amerikanske myndigheter om å protestere mot sveitsisk diskriminering av jøder. I 1865 iverksatte organisasjonen sin første humanitære kampanje og har fortsatt med humanitær aktivisme på vegne av jøder og andre sårbare grupper over hele verden siden den gangen. I 1913 grunnlag også B'nai B'rith Anti-Defamation League (ADL) for å motarbeide antisemittisme og rasisme, og i 1923 organiserte B'nai B'rith stiftelsen av Hillel, en jødisk studentorganisasjon. Både ADL og Hillel ble skilt ut som egne organisasjoner på 1990-tallet og er fortsatt svært aktive.

B'nai B'rith er nå et verdensomspennende nettverk som fortsetter sitt [humanitære arbeid](#) både internasjonalt og lokalt på vegne av det jødiske folk og alle sårbare grupper.

Norgeslosjen ble opprettet i 1952. Losjen er liten, men ivaretar en rekke forpliktelser i samsvar med B'nai B'riths formål, historie og arv. Blant dem er plikten til å ta til motmæle, selv om og kanskje særlig hvis det virker fåfengt.

Rådet i Norgeslosjen vil uttrykke vår sorg over at denne rapporten er nødvendig. Vi leverer den med tungt hjerte og med et oppriktig ønske om at den vil føre til høyst nødvendige og påtrengende forbedringer.

Alt underlag og alle punkter i denne rapporten kunne med fordel ha blitt utvidet og forsterket. Vi mener likevel det vi legger frem her er mer enn tilstrekkelig til at alle parter kan sette seg inn i problemstillingene, undersøke nærmere for å fordype seg i dem, og handle på ansvarlig måte.

For rådet

Robert Hercz, president Harry S Klein, mentor Leif Z Knutsen, visepresident

4. Innledning

Etter terrorangrepet mot Israel 7. oktober 2023 har det vært betydelig økning i antisemittisk retorikk og jødefiendtlige handlinger over hele verden. Dette har ført til at jødiske minoriteter og individer har opplevd ytterligere press på å sin egenart, identitet

**HL-SENTERET BLE STIFTET
PÅ EN ERKJENNELSE OM
KOLLEKTIVT ANSVAR FOR AT
HOLOCAUST IKKE SKAL SKJE
IGJEN. SENTERET HAR
SVIKTET I DET ANSVARET.**

og trygghet. Trusselen mot jødisk liv er symptomatisk for underliggende svakheter i demokratiske fundamenter. Dette ser vi også i Norge, og det er derfor maktpåliggende for sivilsamfunnet å effektivt motarbeide tendensene.

Dette har ikke skjedd. Den jødiske minoriteten i Norge [har mistet tillit til myndigheter, politiske partier og sivilsamfunnet](#). De er pessimistiske om fremtiden til organisert jødisk liv i Norge og

vurderer om det er nødvendig å flytte ut av landet for å forbli jøder.

Det var erkjennelsen av Norges lite ærefulle behandling av jøder som førte til at HL-senteret ble grunnlagt og som gir senteret særskilt ansvar for å motarbeide antisemittisme og beskytte jødernes rettigheter som minoritet og som individer.

Imidlertid er mange i den jødiske minoriteten skuffet over HL-senterets innsats og har uttrykt varierende grad av mistillit til ledelsen. Denne rapporten undersøker om skuffelsen er berettiget.

5. Bakgrunn

I det følgende gjør vi rede for historien til Norges jødiske minoritet i seksjon 5.1, opprettelsen av HL-senteret i seksjon 5.2, antisemittisme som en del av ekstremismen i Norge i seksjon 5.3, holdninger til Israel i seksjon 5.4, holdninger i Norge til Israel og jøder siden 7. oktober 2023 i seksjon 5.5, forhold for den jødiske minoriteten i den tiden i seksjon 5.6 og konkluderer med at vi nå står i den største krisen for jødiske liv i Norge siden Holocaust i seksjon 5.7.

5.1. Norges jødiske minoritet

Jøder er ikke omtalt i litteratur fra det førkristne Norge. I kristen tid, under kongene av Norge frem til 1583/1584, var de – på linje med alle andre som ikke sluttet seg til rikets offisielle religion – utestengt. Som konge av Danmark-Norge ga Fredrik II jøder begrenset adgang til deler av Syd-Danmark, en ordning som ble utvidet av Christian IV. Hans etterfølger Fredrik III innførte derimot et nytt totalforbud. Enkelte jøder fikk

NORGE HAR EN KORT OG LITE
ÆRERIK HISTORIE I
BEHANDLINGEN AV SIN
JØDISKE MINORITET.

adgang til Danmark-Norge gjennom leidebrev, men ingen bosatte seg her permanent.

Da Danmark og Norge skilte lag i 1814, gikk utviklingen i motsatt retning i de to landene: Danmark åpnet for jøder, mens Norge valgte å utestenge dem. I samsvar med holdninger fra

datidens elite slo paragraf 2 i Grunnloven fra Eidsvoll fast at jøder fremdeles skulle være ekskluderte (Harket, 2014). Først i 1851, etter Henrik Wergelands iherdige innsats og prinsipielle engasjement, fikk jøder rett til å oppholde seg i Norge med fulle borgerrettigheter – i hvert fall i prinsippet. Reelle fulle rettigheter kom først gradvis, i 1953 og 2012. På dette området var Norge sist ute blant statene som hadde sluttet seg til opplysningstidens idealer. Som følge av dette ble den jødiske minoriteten aldri stor, verken i absolutte tall eller i andel av befolkningen (se del 10.1).

Antisemittiske og jødefiendtlige holdninger tilspisset seg i mellomkrigstiden. Jøder møtte motstand i utdanning, yrkesliv og sosiale sammenhenger, og innvandrere støtte på store vansker med å oppnå norsk statsborgerskap. Den offentlige debatten – for eksempel striden om kosher slakt – bar preg av etnosentrisitet og fremmedfrykt, der jøder ofte ble omtalt i nedsettende ordelag (Herbjørnsrud, 2019; Lunga, 2013). Etnosentriske fordommer gjør seg gjeldende også i dag (Knutsen, 2014).

Etter april 1940 ble jøder, både som individer og som gruppe, raskt mål for tyske okkupasjonsmyndigheter og deres norske medløpere. Blant de første deporterte og drept i konsentrasjonsleirene var fagforeningslederen Benjamin Bild fra Strømmen og spaltisten og forretningsmannen Moritz Rabinowitz fra Haugesund (Mendelsohn, 2019). Nazistene oppdaget snart at den solidariteten motstandsgrupper nøt godt av, ikke omfattet jødene.

Wannsee-konferansen prioriterte ikke Norge i planene for folkemordet, men nidkjære norske nazister sørget for at Norge – sammen med Frankrike, Nederland og Jugoslavia – ble blant de første landene der plyndring, deportasjon og mord på jøder ble iverksatt. I Polen, Tyskland², Ungarn og Hellas kom likvidasjonene i gang senere, mens de fleste jødene i Danmark ble reddet med hjelp fra ikke-jødiske landsmenn. Den norske motstandsbevegelsens rolle i redningen av jøder til Sverige i 1942/1943 har vært gjenstand for diskusjon, men det er klart at flere kunne vært reddet dersom varsling og transport var blitt prioritert. Det er også godt dokumentert at eksilregjeringen i London viste likegyldighet overfor de norske jødene skjebne (Rødner, 2022).

JØDISKE NORDMENN VAR
PRODUKTIVE
SAMFUNNSBORGERE MEN BLE
SVIKTET BÅDE FØR, UNDER OG
ETTER SHOAH.

Symptomatisk var det at da kretsen rundt Niels Christian Ditleff og Folke Bernadotte, sammen med familien Hjort i Tyskland, samlet lister til De Hvite Busser, ble ikke jødiske nordmenn inkludert, til tross for Marcus Levins grundige lister i Sverige.

De jødene som vendte hjem fra landflyktighet i Sverige eller fra leirene i Europa, oppdaget at deres eiendommer var plyndret. Norske myndigheter viste liten vilje til å gjenopprette eierskap, langt mindre til å gi kompensasjon. Restitusjonssaken på 1990-tallet avdekket at staten i etterkrigstiden hadde tjent på å overta plyndret gods fra okkupasjonsmakten, og at saksbehandlingen konsekvent slo ut i jødene disfavør (Reisel, 2021; Skarpnesutvalget, 1997).

Det kan diskuteres om den jødiske minoriteten etter krigen ble gjenopprettet eller i praksis måtte bygge et nytt samfunn fra grunnen av. At den møtte store utfordringer, er hevet over tvil, og dette kan forklare hvorfor veksten i antall har vært så liten. Mange jøder som ønsket å leve fullt ut i tråd med sin identitet – med jødisk partner, ekteskap og synlig religiøst liv – søkte seg til utlandet.

² Det er estimert at inntil 7000 jøder overlevde krigen i skjul («ubåter») i Berlin (Lutjens, 2018)

Likevel ble jødiske nordmenn etter hvert integrert i det norske samfunn. I dag finnes jøder i alle samfunnslag og grupperinger, men de er overrepresentert i profesjonsyrker, akademia og næringsliv. Jødiske institusjoner har vist seg usedvanlig resiliente: foruten menighetene i Oslo og Trondheim finnes det organisert foreningsliv, to museer, veldedige organisasjoner og mer. Jødisk liv er blitt omtalt som «Norges mest vellykkede integrasjon».

Spørsmålet om Norge tilbyr et godt miljø for jødisk liv har de senere årene blitt aktualisert i flere debatter, blant annet om *brit milah* (tidlig mannlig omskjæring), tilgang til kosher mat og vin, kosher-servering i offentlige institusjoner (fengsel, forsvar, omsorgsboliger) og om omtale av jødisk liv generelt.

Debatten om konflikten mellom Israel og nabolandene – og i enda større grad mellom Israel og palestinerne – har gitt nye uttrykk for antisemittisme. Dette har igjen utløst diskusjoner om skillet mellom israelskritikk og jødefiendtlighet, og om sammenhengen mellom antisjonisme og antisemittisme.

5.2. Senteret for studier av Holocaust og Livssynsminoriteter (HL-senteret)

Etter at blant annet Bjørn Westlies artikkel i Dagens Næringsliv avslørte den urett som var begått mot jødene gjennom den økonomiske likvideringen av minoriteten under og etter Shoah (Westlie, 1995), ble det nedsatt et offentlig utvalg («Skarpnes-utvalget») for

HL-SENTERET HAR ET
VELDEFINERT, TYDELIG OG
UDISKUTABELT MANDAT FOR
Å MOTARBEIDE
JØDEFIENDTLIGHET.

å utrede skadene og behovet for restitusjon. Et mindretall i utvalget tok dissens og publiserte en egen rapport som utfordret flertallets premisser og metode (Skarpnesutvalget, 1997), blant annet i forståelsen av den økonomiske likvidasjonen som et ledd i strategien om å totalt utslette den jødiske minoriteten. Den påfølgende offentlige debatten ble ubehagelig og belastende for mindretallet, men

regjeringen valgte til slutt å følge deres innstilling (Reisel, 2021). Dette førte til etableringen av en stiftelse i 2001, delvis finansiert av restitusjonsoppgjøret. Stiftelsen er i dag kjent som HL-senteret.

I St.pr. 82, 1997-98 presiseres det i innledningen at Holocaust (egennavn, stor bokstav) er “nazistenes folkemord på jødene” og følgende (5.1.3) med våre uthevinger:

Det foreslås opprettet et eget styre for senteret og senteret må sikres akademisk frihet. **Styremedlemmene må blant andre inkludere personer med**

tverrfaglig vitenskapelig kompetanse. Opprettelsen av senteret skjer etter en dialog med de registrerte mosaiske trossamfunn i Norge og annen jødisk ekspertise, f. eks. fra Yad Vashem i Jerusalem, når det gjelder Holocaust-delen og med representanter for de aktuelle minoritetsgrupper når det gjelder senteret for livssynsminoriteter. Dermed sikres disse gruppene også innflytelse over senterets profil og arbeidsprogram. Arbeidet med opprettelse av senteret vil bli forestått av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Etter avtale med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vil budsjettansvaret for senteret senere kunne overføres dit.

Vedtektene for HL-senteret (§ 2: Formål) bygger på to «pilarer», den første «å drive forskning og kunnskapsformidling om Holocaust ... spesielt knyttes til det norske kapittel i historien om Holocaust ... studere antisemittismens historie og antisemittisme i dag og i tiden fremover, i Norge og i et internasjonalt perspektiv.» Den andre pilaren er «studier av minoriteter, spesielt religiøse minoriteter og livssynsminoriteter. Aktiviteten skal fokusere på minoritetenes vilkår i Norge, historisk og i samtiden, samt deres rolle i et flerkulturelt samfunn».

I sammendrag kan vi fastslå at HL-senterets hovedoppgave er å sikre at «aldri mer» ikke bare er en parole i Norge.

HL-senteret har vokst siden det ble stiftet og hadde i 2023 et budsjett på NOK 75 millioner med 42 årsverk. Av budsjettet er nesten NOK 43 millioner driftsstøtte og resten tilskudd øremerket til forskning og formidling ³.

Av institusjoner klassifisert som «freds- og menneskerettighetscenter» sammen med Falstadsenteret, Arkivet, Nansensenteret, Narviksenteret, Raftosenteret og Wergelandsenteret er HL-senteret det den største. Disse har som felles mål å «utvikle kunnskap på sine respektive mandatfelt, og gjennom sin kunnskapsformidling og holdningsfremmende virksomhet medvirke til å styrke demokrati, fred og menneskerettighetene» (Kunnskapsdepartementet, 2017).

5.3. Antisemittisme som en del av ekstremisme

Ekstremismekommisjonen ble nedsatt 10.6.2022 og avga sine funn 1.3.2024 (Ekstremismekommisjonen, 2024). Antisemittisme inngikk i kommisjonens mandat og ble i samsvar med regjeringens handlingsplan og IHRA definert som «fiendtlige holdninger og handlinger rettet mot jøder eller det som oppfattes som jødisk, basert på bestemte forestillinger om jøder». Kommisjonen satte samtidig antisemittisme i

³ Per 14.09.2025 er årsrapporten for 2024 ikke offentliggjort.

historisk sammenheng med Grunnlovens §2 fra 1814, det norske Holocaust og funn fra holdningsundersøkelser. Sammenhengen mellom anti-israelske og anti-jødiske forhold bemerkes, og kommisjonen påpeker behov for forbedringer i arbeidet mot antisemittisme.

5.4. Holdninger til Israel i Norge

Haakon Lie trekkes ofte frem som ildsjelen bak det nære forholdet mellom Israel og Norge, men han stod langt fra alene i sine holdninger til statsdannelsen. Den israelske arbeiderbevegelsens dominans – med Arbeiderpartiet (Mapai) og fagorganisasjonen Histadrut i spissen frem til slutten av 1970-årene – hadde klare paralleller til rollen til Det norske Arbeiderparti og LO. Likevel begynte støtten på norsk venstreside å svekkes allerede etter seksdagerskrigen i 1967, og invasjonen av Libanon i 1982 ble et tydelig vendepunkt. Allerede da påpekte Odd Eidem i Aftenposten den forhastede tendensen til å anvende ordet ‘folkemord’ om Israels krigføring (Eidem, 1982).

HOLDNINGER MOT ISRAEL I NORGE HAR LENGE VÆRT STERKT KRITISKE OG TIL DELS FIENDTLIGE, OG DETTE HAR VIST SEG Å HENGE SAMMEN MED ANTISEMITTISME.

Det finnes få om noen systematiske undersøkelser av utviklingen i norske holdninger til Israel over tid. De fleste ytringer og analyser kommer fra meningsbærere i politiske, akademiske og journalistiske miljøer. Med noen få unntak har

disse synspunktene gjennomgående vært kritiske – og det har de vært i lang tid. Omfanget og styrken i omtalen synes imidlertid å variere i takt med konfliktnivået i Midtøsten.

Hvor sterkt konsensusen i presse, academia og toneangivende politiske miljøer påvirker folkeopinionen, er vanskelig å fastslå. Mye tyder likevel på at den bidrar til å legitimere ekstreme ord og handlinger i ytterliggående miljøer. Forskning viser dessuten at fiendtlige holdninger til Israel bygger på de samme temaene som fiendtlige holdninger til jøder, og at disse holdningene er korrelerte (Jussim et al., 2023) – også i Norge (Enstad, 2025a, 2025b).

5.5. Holdninger i Norge etter 7. oktober

Allerede 16. oktober 2023, under en demonstrasjon i Tromsø, antydet Palestinakomiteens leder Line Khateeb at Israel drev med «folkemord». Hvor mange demonstrasjoner mot Israel som er blitt avholdt i Norge siden da, er ukjent – men antallet er høyt ⁴. I tillegg ble det reist flere varige (og lovstridige) teltanlegg på offentlige steder, blant annet på Blindern, i Studenterlunden og ved Kunsthøgskolen i Oslo. Mange steder av Oslo er blitt tagget med slagord som spenner fra «Fritt Palestina» til «Død over jøder». Under demonstrasjonene er det vanlig å høre rop som «Ingen

**AKTIVISME OG RETORIKK I
NORGE MOT ISRAEL ER BLITT
STADIG MER UFORSONLIG OG
GITT SEG UTSLAG I
POLARISERING OG STADIG
MER EKSTREME
VIRKEMIDLER, OGSÅ MOT
JØDER.**

sionister i våre gater», «From the River to the Sea», «Globalize the Intifadah», «Kaybar, kaybar», samt å se bruk av røde triangler. De få markeringene på vegne av gislene i Gaza blir møtt med megafoner, trommer og truende adferd. Opptrinnet 8. mars 2024, da jødiske kvinner som ønsket å demonstrere mot seksualisert vold ble fysisk utestengt og truet, ble emblematiske for den marginaliseringen som har funnet sted.

Anklager om «folkemord», «etnisk rensing» og andre brudd på folkeretten har siden 7. oktober

2023 kommet jevnlig og fra mange ulike hold. Israels skyld er ennå ikke fastslått i noen domstol, men dette har ikke hindret høyt profilerte politikere, skribenter og andre meningsbærere i å insistere på at skyldspørsmålet må legges til grunn som premiss for videre diskusjon. Forsøk på å imøtegå eller nyansere slike anklager blir som regel møtt med personangrep, beskyldninger og til dels truende adferd.

Samtidig er det bilaterale forholdet mellom Norge og Israel forverret.

Utenriksdepartementet nektet Kongen å kondolere Israels befolkning etter massakren 7. oktober, og regjeringen unnlot selv å uttrykke kondolanse. Norge har heller ikke klassifisert Hamas som en terrororganisasjon, og det finnes ingen kjente initiativ til tiltak mot anti-israelske terrororganisasjoner. Da utenriksministeren i mars 2024 på eget initiativ beordret Vinmonopolet til å fjerne israelske viner fra hyllene i forkant av Pesach, ble det svært vanskelig for jødiske nordmenn å skaffe kosher vin til høytiden.

Israels ambassadør til Norge ble kalt hjem til konsultasjoner 28. mai 2024, og da hans oppdrag i Oslo utløp i oktober samme år, ble det ikke utnevnt noen ny. I valgkampen til stortingsvalget i 2025 tok finansminister Jens Stoltenberg til orde for at Oljefondets

⁴ Som svar på begjæring om innsyn om antall slike markeringer, svarte Oslo politidistrikt at det ville være for arbeidskrevende å dele slike opplysninger.

etikkråd skulle selge israelske aksjer. Flere stortingspartier har krevd full akademisk, kulturell og økonomisk boikott av Israel. Alle norske offentlige universiteter har nå innstilt sitt samarbeid med israelske institusjoner. Statssekretær Kravik har til og med luftet muligheten for norsk militær intervensjon mot Israel i Gaza.

5.6. Jødiske nordmenns situasjon siden 7. oktober, 2023

Allerede 7. oktober oppsøkte norsk presse jødiske nordmenn for å få deres reaksjoner på massakren. I minst to tilfeller forsøkte reportere å legge ord i munnen på intervjuobjektene, særlig ved å insistere på at Hamas-terroristene skulle omtales som «militante». I begynnelsen opplevde jødiske nordmenn støtteerklæringer fra venner og bekjente, men dette avtok raskt.

I en [omfattende spørreundersøkelse](#) gjennomført i november 2023 mente et overveldende flertall i den jødiske minoriteten at pressedekningen var skjev og dårlig. De uttrykte bekymring for represalier dersom de deltok i det offentlige ordskiftet, opplevde manglende støtte fra nesten alle politiske partier og mente at statlige maktinstanser sviktet. De fleste var enige i at Israel fikk ufortjent negativ og ensidig kritikk, at landet ble demonisert ved å tillegges onde intensjoner, og at jøder i Norge både ble tillagt holdninger de måtte forsvare og samtidig avkrevd bestemte standpunkter for å bli akseptert. Mange oppfattet at demoniseringen av Israel bygget på antisemittiske stereotyper, og de mente at antijødiske holdninger var blitt både mer utbredte og mer akseptable. Et overveldende flertall meldte at de var blitt mer pessimistiske til fremtiden for både jødisk liv i Norge og for demokratiet generelt. Nesten ingen trodde at den allerede lille og sårbare minoriteten ville vokse, verken på kort eller lang sikt.

NORSKE INSTITUSJONER HAR
MISTET TIL I DEN JØDISKE
MINORITETEN TIL AT LØFTER
OG FORPLIKTELSE
OVERHOLDES OM Å
OPPRETHOLDE
GRUNNLEGGENDE
RETTIGHETER OG TRYGGHET
FOR JØDISKE NORDMENN.

En noe tabloidisert formidlet [undersøkelse gjennomført](#) av NRK i november 2023 viste det samme bildet: et overveldende flertall følte at situasjonen deres som jøder var blitt forverret etter massakren.

I en [annen spørreundersøkelse](#) i august 2024 bekreftes utviklingen: 65 % mente at negativ omtale av Israel «bidrar vesentlig» og 31 % at den «bidro til tider» til jødefiendtlige holdninger. 22 % oppga at antisemittisme direkte «hemmer» deres mulighet til å uttrykke sin identitet, mens 50 % svarte at det «gjør det vanskelig».

Sammenlignet med jødiske svensker var jødiske nordmenn mer pessimistiske og hadde langt lavere tillit til myndighetene – hele 92 % mente at norske myndigheter «overhodet ikke» eller «ikke særlig godt» forsto situasjonen for den jødiske minoriteten. Mange fortalte om et plutselig og dyptfølt utenforskap; enkelte hadde kun jødiske venner igjen. Over halvparten hadde nylig diskutert å utvandre fra Norge.

I en [fersk undersøkelse fra september 2025](#) var situasjonen ytterligere forverret: omkring 70 % oppga nå at de hadde diskutert, undersøkt muligheter for, lagt planer om – eller bestemt seg for – å utvandre.

Samtidig har Politiets sikkerhetstjeneste funnet det nødvendig å gjøre synagogene i Oslo og Trondheim til landets tyngst bevoktede bygg. Småbarn må daglig passere væpnede politifolk med automatvåpen klare til bruk.

5.7. Den største krisen for jødisk liv siden Holocaust

Det er sjelden at så mange ledende jødiske organisasjoner og ledere er så samstemte over hele verden: angrepene 7. oktober 2023 var den største massakren på jøder og fremveksten i antisemittisme mangler sidestykke siden Holocaust.

[Spørreundersøkelser](#) viser at også jødiske nordmenn opplever å stå i en alvorlig krise. HL-senteret har tidligere gjort undersøkelser blant det utvalgte jøder som er medlem av trossamfunnene, men har ikke gjort noen tilsvarende undersøkelser etter 7. oktober og har heller ikke kommentert de som er gjennomførte. En omfattende kvalitativ undersøkelse som ledes av Cora Alexa Døving (som omtales også under) er underveis men har ikke presentert resultater ennå.

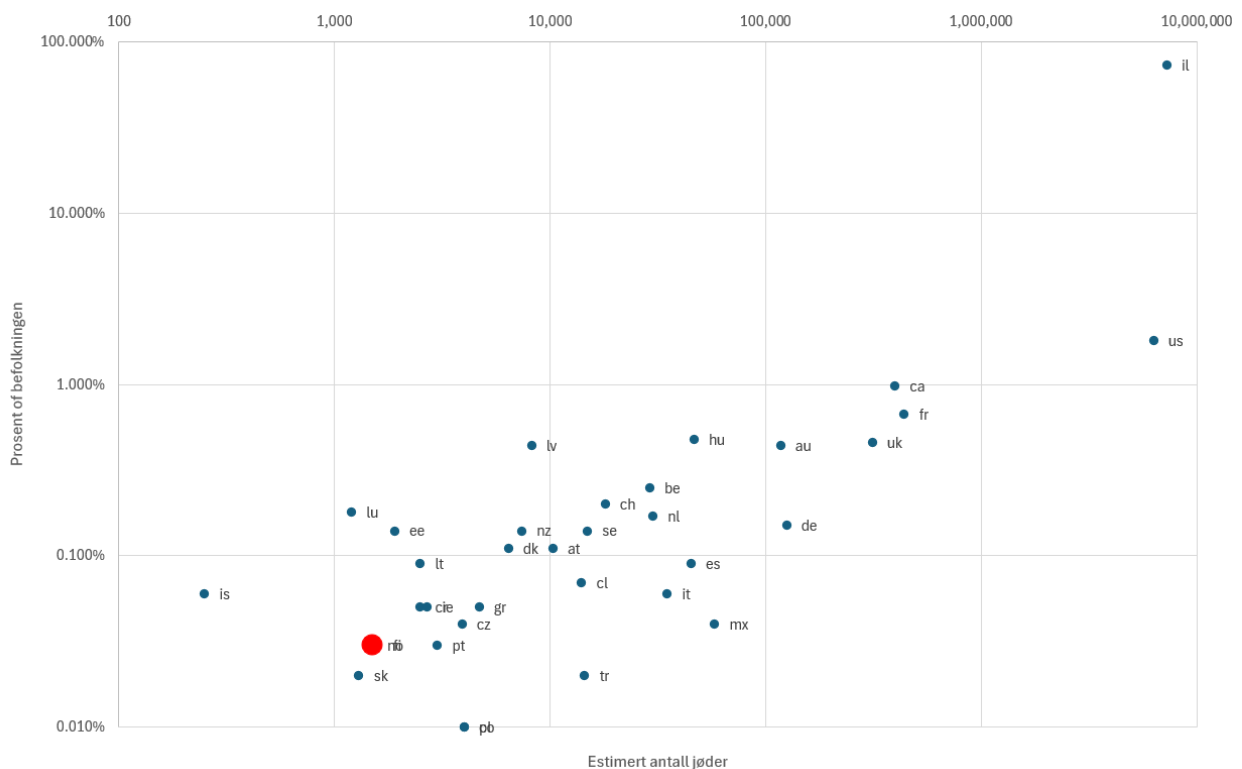
6. HL-senterets opppnåelse av sin samfunnsoppgave i dagens krise

I det følgende gjør vi rede for at den jødiske minoriteten i Norge er spesielt liten og sårbar i 6.1, jødiske organisasjoner og individer er sterkt belastede i 6.2, det er et stort gap mellom samfunnets løfte om støtte til minoriteten og innfrielse i 6.3, regjeringens handlingsplan har vist seg å være utilstrekkelig i 6.4, og til tross for behovet i Norge har HL-senteret valgt en analytisk og lite fremtredende rolle i 6.5. Når vi ser på hva HL-senteret faktisk har gjort i 6.6 finner vi at senteret har med liten eller intet faglig grunnlag støttet anklager mot Israel (6.6.1), har arrangert ensidig israelfiendtlige seminarer (6.6.2), støtter *gaslighting* av den jødiske minoriteten (6.6.3), og har tiet om åpenbart jødefiendtlige uttrykk (6.6.5). Som konsekvens har det oppstått en tillitskrise

mellom den jødiske minoriteten og sivilsamfunnet som HL-senteret har et skjerpet ansvar for (6.7). Vi er godt kjente med det sosiale presset ansatte HL-senteret er under for å innrette seg etter det dominante narrativ, men det er nettopp slikt press HL-senteret er satt opp for å stå mot (6.8). Vi konkluderer med at HL-senteret har sviktet sin samfunnsoppgave og til dels motarbeider den (6.9).

6.1. Den jødiske minoriteten i Norge er spesielt sårbar

Blant sammenlignbare land er Norges jødiske minoritet i særstilling ved å være svært liten, både i absolutte tall og som andel av befolkningen se del Figur 1 og 10.2. Det gjør den også lite synlig i samfunnet, og de fleste ikke-jødiske nordmenn har hatt begrenset kontakt med jødiske individer, kultur eller historie.

Figur 1 Antall jøder og som prosent av befolkningen, OECD-land vist med ISO 3166-1 alpha-2 fortegnelse og logaritmisk skala for lesbarhet, Norge markert med rødt, Finland er for øvrig nærmeste tilgrensende

Den lille størrelsen skaper problemer i seg selv:

- **Institusjonell bærekraft:** Jødiske institusjoner er avhengige av et lite antall individer, hvorav de fleste bidrar frivillig på fritiden. I land med større minoriteter kan flere frivillige utfylle hverandre, og det finnes økonomisk kapasitet til å opprette fulltidsstillinger.

- **Organisasjonsliv:** Det finnes ikke ressurser til å etablere og opprettholde et bredt spekter av jødiske interesseorganisasjoner, slik vi ser i land med større jødiske befolkninger.
- **Attraktivt bosted:** Norge fremstår som et lite attraktivt land å bosette seg i for jøder som ønsker å leve ut sin identitet fullt og helt. En livskraftig minoritet trenger aktive og engasjerte medlemmer; når enkeltpersoner opplever konflikt mellom sin norske og det jødiske identitet, vil resultatet ofte være enten utvandring eller assimilering. I begge tilfeller svekkes minoriteten.

I dagens krise handler spørsmålet om den jødiske minoritetens fremtid i Norge først og fremst om overlevelse. Men det burde snarere handle om hvordan minoriteten kan vokse til en størrelse som gjør den livskraftig og selv bærende.

6.2. Jødiske organisasjoner og individer er få og sterkt belastede

Den jødiske minoriteten i Norge har de samme behovene og står under minst like sterkt press som jødiske samfunn i andre land. Forskjellen er at mens organisasjoner i land som Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Sverige er store nok til å mobilisere bredt og organisere seg til innsats på vegne av sine jødiske borgere, finnes det i Norge rett og slett ikke nok mennesker til å bære en slik innsats.

Undersøkelser viser at mange jødiske individer i Norge føler seg overveldet, maktesløse og utsatt for represalier. Dette har flere konsekvenser:

- **Overbelastede organisasjoner:** Allerede hardt pressede institusjoner og foreninger blir tvunget til å ta på seg oppgaver de verken har kapasitet eller kompetanse til å løse. For eksempel kan små menighetsråd eller kulturinstitusjoner måtte fungere som sikkerhetsorganer, informasjonskontorer eller krisehjelpere – oppgaver som i andre land bæres av større og mer spesialiserte organisasjoner.
- **Utmattede individer:** Enkeltpersoner opplever skadelige stressreaksjoner. Det kan dreie seg om søvnproblemer, konstant uro, eller frykt for å bli sosialt stigmatisert eller utsatt for voldelige angrep. Mange vegrer seg for å delta i offentlig debatt, nettopp fordi belastningen oppleves for tung.
- **Ubesvarte utfordringer:** Når organisasjoner og enkeltpersoner mangler kapasitet til å respondere, blir uriktige påstander og fiendtlige angrep stående uimotsagt. Dette bidrar til å normalisere antijødiske fortellinger i offentligheten og kan forsterke inntrykket av at jøder ikke har legitime forsvarere i samfunnsdebatten.

6.3. Det er gap i aktivisme på vegne av den jødiske minoriteten

De siste årene er det gitt mange forsikringer om at jøder ikke skal stå alene i arbeidet mot antisemittisme, og at sivilsamfunnet har et særlig ansvar for å beskytte den jødiske minoriteten. Når minoriteten selv ikke er stor nok til å stå imot de kreftene som preger dagens krisesituasjon, burde andre organisasjoner innfri sine løfter.

Disse løftene handler i hovedsak om å forsvare jøders grunnleggende rettigheter på prinsipielt grunnlag – blant annet at:

- Ytringer skal møtes med saklig uenighet, ikke med trakassering, personangrep eller trusler.
- Feil og misforståelser som kan oppklares på faglig grunnlag, faktisk blir rettet av dem som har et slikt ansvar.
- Fordomsfulle påstander imøtegås gjennom utfyllende og nyanserende bidrag som motvirker antijødiske stereotypier.

I praksis har mange personer og organisasjoner som har forpliktet seg til å stille opp, enten holdt seg på sidelinjen eller bidratt til å forsterke problemene.

Spørsmålet «hvordan kunne dette skje i 1942» fremstår dermed ikke lenger som rent retorisk. Mange jødiske nordmenn opplever at likegyldighet og utenforskap som muliggjorde Holocaust preger situasjonen også i dag. Noen få individer og miljøer stiller opp, men de er unntakene. Det er allerede påpekt flere likhetstrekk mellom jødefiendtlige tendenser i mellomkrigstiden og nåtiden.

Det finnes derfor et åpenbart og akutt behov for forskning som kan belyse dagens fenomen og dynamikk i lys av kunnskap om forløpere til institusjonalisert, utbredt og voldelig antisemittisme.

6.4. Regjeringens handlingsplan mot antisemittisme anses som utilstrekkelig

I forbindelse med en [partidebatt i festsalen](#) i synagogen i Bergstien vedgikk alle partier unntatt Arbeiderpartiet og Senterpartiet at dagens handlingsplan mot antisemittisme er utilstrekkelig. I en påfølgende spørreundersøkelse blant jødiske nordmenn, mente 86% også at den ikke strakk til; 11% tok forbehold; og 3% mente den var tilstrekkelig. Ekstremismekommisjonen påpekte også begrensninger i handlingsplanen.

Den største innvendingen mot handlingsplanen i denne krisen er påviselig i at den har utilstrekkelig effekt. Forholdene for jødiske nordmenn er ytterst krevende og mye tyder på at krisen for den jødiske minoriteten er eller fort kan bli eksistensiell.

6.5. Blant organisasjoner av sitt slag, har HL-senteret inntatt en analytisk og passiv rolle

Selv om Norge har en lite ærefull historie i sin behandling av jøder sammenlignet med andre land vi ellers ønsker å måle oss mot, er behovene som begrunnet opprettelsen av HL-senteret langt fra unike. Mange land har etablert institusjoner med tilsvarende formål; en omfattende, men ikke uttømmende, oversikt finnes i 10.3. En foreløpig analyse viser at HL-senteret profilerer seg med en tydelig analytisk snarere enn aktivistisk tilnærming, men med et forholdsvis høyt engasjement i sin offentlige kommunikasjon.

I land med større jødiske minoriteter finnes organisasjoner med minst like stor faglig tyngde som HL-senteret, men som samtidig viser en mer aktivistisk profil på vegne av jødernes borgerrettigheter. Dette kan henge sammen med at jødiske samfunn der har større påvirkningskraft og kan sette tydeligere preg på institusjonenes prioriteringer. Dersom dette er tilfellet, skapes en selvforsterkende dynamikk: faglig forankret aktivisme mot antisemittisme styrker seg selv i land med en større jødisk befolkning, mens fraværet av slik kraft kan bidra til en negativ spiral i land med en liten minoritet.

Mye tyder på at denne negative dynamikken gjør seg gjeldende i Norge, og derfor har HL-senteret, i kraft av sitt mandat, et særlig ansvar for å motvirke slike tendenser. Vi kan imidlertid ikke se at dette skjer. Flere formelle og uformelle henvendelser fra det jødiske miljøet er blitt ignorert eller avvist, og lite tyder på at HL-senteret er åpent for konstruktiv kritikk – heller ikke fra den jødiske minoriteten selv.

6.6. HL-senteret nedprioriterer forskning på samtidig antisemittisme

HL-senterets mandat omfatter forskning på både historisk og samtidig antisemittisme. Formålet er å bygge kunnskap som kan forebygge og motarbeide jødefiendtlighet i dagens Norge. For at dette skal lykkes, må forskningen på de to områdene forsterke og berike hverandre.

Det har imidlertid vært en vedvarende og omdiskutert tendens til å fremstille Holocaust

**MESTEPARTEN AV
FORSKNINGEN PÅ SAMTIDIG
ANTISEMITTISME FOREGÅR
UTENFOR HL-SENTERET, OG
SENTERET HAR IKKE BIDRATT
NEVNEVERDIG TIL
INTERNASJONAL FORSKNING
PÅ OMRÅDET.**

som løserevet fra nåtidens forhold. Frem til 1990-tallet ble Holocaust i Norge ofte framstilt som et overgrep der én fremmed gruppe (tyskerne) forfulgte en annen fremmed gruppe (jødene). Det var nettopp erkjennelsen av at norsk politi sto for arrestasjoner og ran av norske borgere – fordi de var jøder – som utløste behovet for å opprette HL-senteret.

Forskning på historisk antisemittisme er viktig, og mye gjenstår å utforske. Men det er påfallende at mesteparten av forskningen på antisemittisme i

etterkrigstiden er gjennomført av forskere utenfor HL-senteret, som Kjetil Braut Simonsen (Jødisk museum i Oslo), Torkel Brekke (MF) og Johannes Due Enstad (ISF). Innsyn i Forskningsrådets søknadsdatabase (se 10.4) viser ingen søknader fra HL-senteret om støtte til forskning på samtidens antisemittisme, og kun to på historisk antisemittisme – begge avslått.

Det ser heller ikke ut til at HL-senteret vedlikeholder en samlet oversikt over ansattes publikasjoner, men overlater dette til den enkelte medarbeider. Vi har derfor bygget en oversikt basert på NVA (se 10.5). Analysen viser 82 publikasjoner siden 2009, fordelt slik:

Emne	Antall
Pedagogikk	15
Annet	12
Holocaustformidling	12
Jødisk liv	11
Nazisme	8
Antisemittisme	7
Folkerett	4
Både antisemittisme og muslimfiendtlighet	3
Antiziganisme	2
Muslimfiendtlighet	2
Ekstremisme	1
Folkemord	1
Historiegrafi	1
Minoriteter generelt	1
Muslimsk liv	1
Rasisme generelt	1

Av de syv artiklene om antisemittisme omhandler to førkrigstiden, én etterkrigstiden og fire samtiden. I tillegg til artiklene har HL-senteret utgitt rapporter basert på holdningsundersøkelser om antisemittisme og islamofobi. Vi finner imidlertid ingen fagfellevurderte artikler i internasjonale tidsskrifter som bygger på disse dataene.

Det er også verdt å bemerke at Johannes Due Enstad har publisert oppklarende analyser av sammenhengen mellom anti-israelske og antisemittiske holdninger (Enstad, 2025a, 2025b). Slike funn kunne og burde også vært utgitt av HL-senteret. Vi forventer derfor at dataene fra holdningsundersøkelsen i 2024 snart publiseres, i tråd med prinsippene for åpen forskning som HL-senteret selv har forpliktet seg til.

Gitt HL-senterets sentrale samfunnsoppgave er det påfallende hvor få publikasjoner de har produsert om antisemittisme, og hvor store hullene er. Spesielt mangler det forskning på:

- Ulike uttryksformer for antisemittisme og hvordan disse påvirker hverandre,
- dynamikken i fremveksten og utviklingen av jødefiendtlige holdninger,
- sammenhengen mellom holdninger til Israel og antisemittisme, og
- variasjoner i antisemittiske holdninger på tvers av grupper.

På alle disse områdene foregår det forskning utenfor Norge som HL-senteret både kunne dra nytte av og selv bidra til.

Til slutt vil vi peke på en tendens til å koble antisemittisme og islamofobi implisitt sammen. Begge er alvorlige fenomener i dagens samfunn, men inntrykket av at de nødvendigvis henger sammen logisk er villedende, hvilket kommer frem i at så mange føler det nødvendig å alltid nevne islamofobi samtidig som antisemittisme så ofte (Heller, 2025).

6.6.1. HL-senteret har uten faglig grunnlag støttet folkemordanklage mot Israel

Kort etter at Hamas startet krigen mot Israel, var anti-israelske aktivister raskt ute med å stemple aksjonene som «folkemord». Denne tendensen til «store løgner» om Israel er velkjent, med røtter tilbake til KGBs antisionistiske kampanjer, og har på overflaten som funksjon å demonisere landet (Brekke, 2023; E. Cohen & Boyd, 2020; Shultz & Godson, 1984; Tabarovsky, 2024). Ingen andre stater blir så ofte sammenlignet med nazisme,

I STEDET FOR Å IMØTEGÅ ANKLAGER OM FOLKEMORD MED FAGLIG KUNNSKAP, HAR HL-SENTERET STØTTET SLIKE ANKLAGER OG DERVED OGSÅ ANTISEMITTISKE KREFTER.

beskyldt for rasisme og apartheid, eller anklaget for folkemord som Israel. Det er derfor oppsiktsvekkende at HL-senteret – med sin spesialkompetanse på mekanismer som leder til folkemord – i stor grad har valgt å overse denne tendensen.

Så grove anklager med så tvilsomme røtter bør utfordres ved å stille kritiske spørsmål til deres faktiske og juridiske grunnlag. En enkel regel bør gjelde: jo mer alvorlig en anklage er, desto større er bevisbyrden for den som fremmer den. Få anklager kan være mer alvorlige enn folkemord.

At Israel så lett beskyldes for nazistenes forbrytelse må forstås i lys av fenomenet jødefiendtlig «inversjon», der Holocaust og folkemord generelt snus på hodet. Odd Eidem påpekte dette allerede overfor norske lesere i 1982, da han kritiserte påstanden om at Israel begikk folkemord i Libanon: «Disse statistiske omtrentlighetene, haglende nonstop nedover terrenget, er så forvirrende, så panikkskapende, så uutholdelige at TV-seeren til slutt automatisk roper: Disse jødene må være noen djevler! – Slik dannes en folkeopinion» (Eidem, 1982). Historiske undersøkelser viser at forsøk på å gjøre jødene like ille som nazistene kan spores helt tilbake til 1940-tallet (Miller, 2000), og at fenomenet fikk nytt fotfeste gjennom Sovjetunionens propaganda etter seksdagerskrigen i 1967 (Kramer, 2016).

Inversjonsfenomenet er nært knyttet til Holocaustfornektelse. Tankegangen følger ofte en logikk der man først roper «død over jødene», deretter benekter at de myrdede ofrene noensinne levde, og til slutt påstår at jødene selv er minst like ille som nazistene. Tegn på dette finner vi i sidestillingen av Israel med nazister, i påstander om at jødene ønsker å hevne Holocaust på palestinerne, og i ren dehumanisering av jøder i Israel. Ifølge Wistrich (2017) er årsakene å finne i den europeiske kollektive psyke, som aldri

fullt ut har forsonet seg med sin egen skyld i Holocaust. Slike kollektive tendenser i Nore bør også undersøkes langt nærmere.

Inversjon har flere effekter: Den tjener både til å demonisere Israel og til å bagatellisere Holocaust, samtidig som ansvaret for antisemittisme skyves over på jødene selv (Gerstenfeld, 2008). En særskilt variant er *folkemordsinversjon*, der palestinerne Nakba settes lik Shoah – enten eksplisitt eller implisitt gjennom overfladiske sammenligninger. I norsk redaktørstyrt presse er slike anklager mot Israel nå så vanlige at de sjelden utfordres, selv av dem som burde vite bedre.

Inversjonen er særlig infam fordi den legger bevisbyrden på jødene for å bevise sin uskyld. Et ordtak av uvis opprinnelse sier det slik: «Antisemitten beskylder ikke jøden for tyveri fordi han tror han har stjålet noe. Han gjør det fordi han nyter å se jøden tømme sine lommer for å bevise sin uskyld.» Et aktuelt eksempel er Amnesty International, som måtte redefinere kriteriene for folkemord for å få sin analyse til å støtte en allerede fastlagt konklusjon (A. Cohen & Shany, 2024; Goldberg, 2024). Anklager om Israels skyld er dermed ikke ment å bevises eller underbygges, men å selges til et publikum som ønsker å sverte Israel og jødene – med andre ord, bensin på antisemittismens ild.

For ordens skyld: inversjon kan ikke gi Israel carte blanche til å begå folkemord eller andre brudd på internasjonal humanitærrett (IHL). Men skyldspørsmål kan heller ikke avgjøres ved skjønn, avstemninger i redaksjoner eller uttalelser fra utvalgte akademikere. Hverken ICJ eller ICC har konkludert i spørsmålet, og ICC selv er rammet av en troverdighetskrise (Lederman, 2024b, 2024a), der aktor Karim Khan er permittert etter anklager om ulovlig og/eller dypt uetisk atferd. Dette viser at så alvorlige anklager krever kunnskapsbasert skepsis i alle tilfeller, men spesielt når konsekvensene av lemfeldig omgang har så alvorlige konsekvenser.

HL-senteret har imidlertid verken utfordret det saklige grunnlaget eller belyst de faktiske effektene av disse anklagene. Den første offisielle reaksjonen var Ellen Emilie Stensruds kronikk i Aftenposten «Kan man snakke om folkemord i Gaza?» (Stensrud, 2024b). Der åpner hun med et premiss stikk i strid med Folkemordskonvensjonens grunnvoller⁵: «folkemord er et vanskelig emne å anvende i juridisk forstand [og er] dessuten et omstridt begrep». Resten av teksten bygger på indisier og henviser til meningsinnlegg skrevet av folk som deler hennes syn. Stensruds tidligere arbeider (2009, 2010, 2024a) (2009, 2010, 2024a) tyder på at hennes hovedinteresse gjelder folkerettslige forpliktelser til å avverge «atrocities» – åpenbart et relevant tema i Gaza

⁵ Men påfallende samstemt med Dirk Moses' påstander, se del 6.6.2

som i alle andre konflikter, men som krever en helhetlig og faktabasert tilnærming i alle tilfeller.

Som mange har påpekt, er ofre i krig mest opptatt av at kampene tar slutt, og mindre av om bestemte juridiske kriterier er oppfylt. Å avverge mulige «atrocities» krever derfor en helhetlig forståelse av situasjonen. For å påberope seg faglig troverdighet, burde HL-senteret i alle sine omtaler av saken:

- Inkludert fiendens handlinger: Ikke bare Hamas, men også Hizbollah, Houthi og IRGC utgjør en eksistensiell trussel mot Israel. Selv om Stensrud hevder at Hamas ikke hadde kapasitet til å realisere sine «genocidale» intensjoner, viste det seg tidlig at et koordinert angrep fra «ildens ring» kunne true både staten Israel, dens borgere og det jødiske folk i regionen.
- Forstått den taktiske situasjonen: Slagmarken i Gaza er unik ved at Hamas har bygget militær infrastruktur inne i og under mål som normalt ville vært beskyttet under IHL, brukt gisler som menneskelige skjold⁶ og kamuflert seg som sivile. Dette er avgjørende for vurderinger av proporsjonalitet i henhold til folkeretten og ansvaret Hamas har for skade mot ellers beskyttede personer og anlegg.
- Forstått den strategiske situasjonen: Israel har svært liten strategisk dybde og har følgelig utviklet en militær doktrine som bygger på avskrekking.
- Tatt i betraktning Israels rettssystem: Israels juridiske institusjoner er uavhengige, velutviklede og langt mer effektive enn de norske når det gjelder å forebygge, påvise, etterforske og rettsforfølge krigsforbrytelser.

Etter å ha gitt Israel formodningen mot seg, har HL-senteret i praksis kun videreformidlet indisiebaserte anklager uten å nyansere, utfylle eller imøtegå dem. Dette ble tydelig allerede i Jan Heirets første intervju med seg selv, der han på den ene siden lovet en «kunnskapsbasert» tilnærming, men samtidig uttalte seg skråsikkert om Israels krigføring og trakk en ekvivalens mellom Israel og Hamas (Heiret, 2024a).

En kunnskapsbasert forskningsformidling skal bygge på fagfelleverderte publikasjoner og gi et helhetlig bilde av komplekse spørsmål. Etablert viten bør underbygges med systematiske litteraturgjennomganger (SLR) i tråd med internasjonale standarder som

⁶ Vi kunne ikke finne eksempler på at Jan Heiret har omtalt gislene en eneste gang.

PRISMA og Campbell Collaboration. Vi har ikke kjent med noen tilfeller der at HL-senteret har imøtegått folkemordsanklagene med utfyllende fakta, presiseringer eller opplysende nyanseringer.

**HL-SENTERETS
«KONKLUSJON» OM AT
ISRAEL «SANNSYNLIGVIS»
BEGÅR FOLKEMORD BYGGER
PÅ SELEKTIV BRUK AV
EKSPERTERS MENINGER OG
IKKE VITENSKAPELIG
AKSEPTERTE TILNÆRMINGER.**

I stedet har Heiret gitt inntrykk av at forskningsfunn kan reduseres til synspunkter fra «ledende forskere», uten å dokumentere hvem disse er, hvilke kilder de bygger på, eller hvordan deres enighet måles (Christiansen, 2025; Heller, 2025). Hvis vitenskap skal ha noen mening, må tendensen til å erklære «kunnskap» basert på hvem som føler seg enige unngås. (Beatty & Moore, 2014; Feyerabend, 1975; Feynman, 1974; Ioannidis, 2005; Janis, 1972; Kuhn, 1962; Langmuir, 1953; Lehrer, 2010; Meehl, 1967; Platt, 1964; Polanyi, 1962;

Popper, 1963).

I samme mediesyklus introduserte Heiret en ny og uholdbar kategori – «folkemord i politisk og sosial forstand» (Christiansen, 2025). Som HL-senteret burde vite, ble slike kategorier eksplisitt avvist under utarbeidelsen av Folkemordskonvensjonen (Rosensaft, 2019; Szpak, 2012).

HL-senteret har verken problematisert eller publisert faglige innvendinger mot folkemordsanklagene med motstemmer, selv om de finnes (Berkovits, 2025; Orbach et al., 2025; Pomson, 2025; Scholars for Truth about Genocide, 2025; Shany & Cohen, 2025). Da de fikk tilbud om å inkludere folkerettseksperter Natasha Hausdorff i sine arrangementer, takket de også nei, og prioriterte i stedet «seminarer» som fungerte som rene ekkokamre (jf. seksjon 6.6.2).

6.6.2. HL-senteret har arrangert ensidige og israelfiendtlige seminarer

Som denne rapporten viser, har det vært et overveldende behov i denne krisen for en mer opplyst offentlig debatt om antisemittisme, hvordan den uttrykkes, og hva som bidrar til det, spesielt i sammenheng med debatt om Israel. Både i utlandet og Norge viser det seg at ensidig negativ omtale av Israel henger sammen med økt antisemittisme. Det har vært mange muligheter for HL-senteret å korrigere, nyansere og utfylle forståelsen av hvordan demonisering av oppfatning bidrar til fiendtlighet mot grupper. Disse mulighetene er i all hovedsak blitt forsømt.

I stedet har HL-senteret arrangert seminarserien «I skyggen av krigen», med utgangspunkt i « Hamas-terroren 7. oktober 2023 og Israels etterfølgende krigføring i Gaza ». Allerede denne formuleringen skaper et problematisk inntrykk: den antyder at krigen i Gaza var løsrevet fra Hamas' invasjon, massedrap, tortur, bortføringer og gisseltaking. Den usynliggjør også at Israel måtte føre krig på flere fronter samtidig, blant annet mot Hizbollah, Houthi og regimet i Iran. Videre skaper den inntrykk av at Hamas var en passiv part etter 7. oktober.

Panelene i seminarserien bestod utelukkende av personer som hadde profilert seg på én side av de aktuelle spørsmålene (Knutsen, 2024) .

HL-senteret forsvarte dette med at de mente paneldeltakerne var «godt egnet» (Hegg, 2024) – et svar som ikke adresserer bekymringen om skjevhet og manglende bredde. En oversikt over panelistenes profiler finnes i seksjon 10.6.

Blant gjestene fikk A. Dirk Moses særlig oppmerksomhet. I tillegg til å holde foredrag ved HL-senteret ble han intervjuet i Morgenbladet, hvor han eksplisitt avviste å forholde seg til folkerettslige prinsipper (Lindgren, 2025). Moses er kjent som en kontroversiell skikkelse med aparte standpunkter:

- *The Problems of Genocide* (2021a) og essayet *The German Catechism* (2021b) har vært tungt kritisert for å relativisere Holocaust og nærme seg revisjonisme (Bartov, 2021; Brumlik, 2021; Legg, 2024; Wildt, 2022).
- Han argumenterer for å forstå folkemord i et permanent imperie–koloni-paradigme, en tilnærming som har møtt sterk motstand (Braslavsky, 2021; Spencer, 2022; Wildt, 2021).

Adam Louis-Klein har for øvrig gitt en grundig kritikk av Moses' premisser og metode i [et essay](#) på X.

TIL HL-SENTERETS
SEMINARSERIER BLE KUN
PANELISTER INVITERTE SOM
STILTE SEG PÅ ÉN SIDE AV
SAKEN.

Det peneste man kan si om Moses er at han er kontroversiell og kontrær. Hans arbeider har utløst diskusjoner om folkemordsforskningens paradigmer, men det er høyst

Å PRESENTERE DIRK MOSES
SOM EN ETABLERT EKSPERT
PÅ FOLKEMORD GENERELT OG
HOLOCAUST REISER
SPØRSMÅL OM HL-
SENTERETS IDEOLOGISKE
STÅSTED.

tvilsomt om HL-senteret kan eller bør innta noen stilling i denne debatten. Å presentere Moses som en uomstridt ekspert i et norsk offentlig rom som allerede er preget av sterke israelfiendtlige holdninger, er uansvarlig og skadelig.

Til sammenligning er institusjoner som United States Holocaust Memorial Museum (USHMM) i Washington og Yad Vashem i Jerusalem svært bevisste på å balansere mellom forskning, pedagogikk og offentlig kommunikasjon. De søker

å løfte fram kontroversielle perspektiver innenfor en ramme av dokumentert kunnskap, med klar bevissthet om at legitimering av ekstreme posisjoner kan undergrave deres mandat. HL-senteret fremstår i kontrast som mindre bevisst på denne balansegangen.

At HL-senterets egne representanter – som Heiret og Stensrud – har fremmet påstander som ligger nært Moses' mest omstridte posisjoner, gjør behovet for en avklaring desto mer presserende. HL-senteret skylder offentligheten et svar: Støtter de Moses' syn på Holocaust og hans paradigme for forståelsen av folkemord? Et slikt standpunkt anser vi som helt uforenelig med HL-senterets opprinnelse og mandat.

6.6.3. HL-senteret støtter gaslighting mot den jødiske minoriteten

Blant de mange jødefiendtlige fenomenene i tiden etter 7. oktober står tendensen til å ugyliggjøre jøders individuelle og kollektive traumer ved å undergrave eller benekte deres virkelighetsforståelse (Bar-Halpern & Wolfman, 2025). Dette samsvarer godt med fenomenet «gaslighting» (Herman, 2025). Begrepet har ingen presis norsk oversettelse, men beskriver et fenomen der en over griper bevisst forsøker å skape tvil hos offeret om hvorvidt egen opplevelse eller virkelighetsforståelse er gyldig. Ordet stammer fra filmen *Gaslight* (1944), men ble lansert i 1969 som betegnelse på en bestemt type psykologisk overgrep i mellommenneskelige relasjoner (Sweet, 2019). I senere år har konseptet også fått anvendelse i forskning på andre samfunnsfelt (Darke et al., 2025). Etter 7. oktober er «gaslighting» av jøder – altså forsøk på å så tvil om gyldigheten av deres virkelighetsforståelse – blitt særlig tydelig (Joseph, 2024; Koplów, 2024).

Jøder og folkemord

I Stensruds kronikk om folkemord (2024b), skriver hun blant annet: «Å ta i bruk folkemordbegrepet i en kritikk av Israels krigføring er særlig sensitivt og kan oppleves som smertefullt for jøder i og utenfor Israel. Fordi folkemord som begrep, juridisk kategori og forskningsfelt springer ut av holocaust [sic]»⁷ som er et premiss uten kildebelegg. Vi er heller ikke kjent med at Stensrud har kvalifikasjoner — verken personlige eller faglige — for å uttale seg om hva jøder opplever som smertefullt. Resultatet er imidlertid at problemet flyttes over på jødernes følelsesliv: protester fra jøder mot folkemordsanklager kan dermed avvises som et uttrykk for «sårbarhet» snarere enn som saklige innvendinger mot anklagen.

Årsaken til dagens antisemittisme

Den mest utbredte formen for «gaslighting» etter 7. oktober har imidlertid vært å forklare antisemittisme i Norge som en konsekvens av Israels handlinger i Midtøsten. Dette retoriske grepet fratar israelfiendtlige krefter ansvar for egne handlinger og impliserer — ofte eksplisitt — at jødehat er en forståelig eller legitim reaksjon på Israels politikk. Jan Heiret knytter selv denne forbindelsen i et intervju med seg selv i april 2024: «Dessuten fører konflikten til en alvorlig økning av antisemittisme også i Norge» (Heiret, 2024a).

Å forstå antisemittisme ved å studere jøder

Heiret tar senere opp antisemittisme i en kronikk i Aftenposten (under kategorien «Krigen på Gazastripen») og konkluderer med at det først og fremst er jødernes opplevelser som må forstås bedre, snarere enn de kreftene som produserer antisemittisme (Heiret, 2024b). Dette perspektivet speiles i HL-senterets prioriteringer, for eksempel i studien om jødiske nordmenn ledet av Alexa Døving, og i en planlagt «diskursanalyse» av jødiske, muslimske og kristne ledere for å belyse polariseringen (Moe, 2024).

Denne tilnærmingen er foreldet, og med god grunn. Allerede på 1930-tallet ble det understreket at antisemittisme er et samfunnsfenomen som har sine årsaker i majoritetssamfunnet, ikke hos jødene selv (Laqueur, 2006; Valentin, 1935). Å studere jødiske forhold for å forklare antisemittisme er derfor faglig uetterrettelig, moralsk problematisk fordi det impliserer at årsaken ligger hos ofrene, og lite formålstjenlig gitt dagens situasjon.

⁷ Slik det fremgår i grunnlaget for HL-senterets opprettelse, skal «Holocaust» skrives som egennavn, med stor bokstav. Dette er også gjennomført for eksempel i IHRA og JDA. Ønsket om å skrive det med liten «h» forbindes med forsøk på å relativisere fenomenet og bør unngås.

Stråmenn om sionisme

Jan Heirets påstand om at «sionisme er et vanskelig begrep, med mange definisjoner, og noen av dem vanskelige å forsvare» (Heller, 2025), bygger på en premiss som i liten grad samsvarer med den historiske og idéhistoriske forskningen. Selv om sionismen har hatt ulike strømninger – sosialistisk, religiøs, revisjonistisk – er forskningen entydig på at kjernen har vært bemerkelsesverdig stabil: jødernes rett til nasjonal selvbestemmelse i sitt historiske hjemland (Laqueur, 2006; Troy, 2018). Dette er også hvordan sionismen defineres i standardverk og leksika, som Encyclopædia Britannica (2025) og Encyclopedia Judaica (2007), og det er denne kjerneforståelsen som har hatt gjennomslag blant både tilhengere og forskere.

Derimot er det i anti-sionistiske miljøer vi finner en tendens til å konstruere alternative definisjoner av «sionisme» til polemiske formål. Som bl.a. Hirsh (2013) og Fleischman (2025) viser, blir begrepet ofte fremmet som synonymt med rasisme, kolonialisme eller apartheid, for så å angripes på det grunnlaget. Marcus (2007) viser videre hvordan anti-sionisme på amerikanske campusmiljøer baserer seg på slike karikerte definisjoner for å delegitimere av jødiske studenter og av Israels eksistens. Disse retoriske grepene fungerer som «stråmenn» (Bizer et al., 2009): de skaper versjoner av sionismen som få – om noen – sionister selv ville ha kjent seg igjen i, men som er enkle å fordømme.

Enhver nasjonal frigjøringsbevegelse rommer et mangfold tenkere og bevegelser, men det betyr ikke at bevegelsens hovedformål er mangetydig og udefinerbar. Sionismens definisjon har vært stabil og tydelig på tvers av tid og grupperinger. Oppfatningen om «mange definisjoner» er et resultat av bevisste anti-sionistiske strategier for å svekke begrepets legitimitet (Friesel, 2024; Shoham, 2013).

Anklager om antisemittisme knebler kritikk

Et hyppig argument fra anti-israelske aktivister er at anklager om antisemittisme «knebler kritikk» av Israel. Empirien tilsier noe annet: kritikk av Israel fremføres kontinuerlig og uten synlige restriksjoner, mens de som forsøker å imøtegå usaklige eller demoniserende utsagn ofte blir utsatt for plattformnekt, hets, trakassering og trusler – også i Norge. Ethvert jødisk arrangement trenger nå omfattende politibeskyttelse, og deltakerne blir ofte bedt om å gjøre seg minst mulig synlige på vei hjem.

HL-senteret har i denne sammenhengen valgt å problematisere «bruken» av begrepet antisemittisme⁸: «Antisemittismebegrepet er også gjenstand for motstridende tolkninger, som brukes til å legitimere og delegitimere politiske posisjoner. En slik

⁸ Det er her verdt å merke seg at HL-senteret er opprettet på basis av IHRA-definisjonen. Om de synes denne er uhensiktsmessig kan de altså ikke etter egen vurdering ta avstand fra den.

instrumentalisering av begrepet er bekymringsfull, fordi det svekker den helt nødvendige kampen mot fordommer og hatet rettet mot jøder.» (HL-senteret, 2025). Dette er en gjentakende retorisk strategi (betegnet som «Livingstone formulation») i debatter om antisemittisme (Hirsh, 2010), der en påstand om antisemittisme blir møtt med en motanklage: nemlig at anklagen er reist i dårlig tro for å kneble kritikk av Israel. På den måten snus diskusjonen – fra spørsmålet om antisemittisme faktisk har funnet sted, til en anklage om at jøder eller antirasister selv misbruker begrepet. Effekten er å delegitimere dem som peker på antisemittisme, og dermed avspore anklager om antisemittisme, uansett hvor berettigede de er. At begrepet kan misbrukes er selvsagt mulig, men det finnes få holdepunkter for at dette utgjør et vesentlig problem under dagens forhold. Retorikken minner snarere om det klassiske «race card»-refrenget, hvor minoriteter beskyldes for å forverre sin egen situasjon ved å påpeke rasisme de utsettes for (Schraub, 2016).

Videre har Heiret påstått at «Noen deler av det jødiske samfunnet synes ikke at jeg burde kritisere Israel på noen måte, men det er umulig. Eskalasjonen av krigen i mai og juni, det som skjer i Gaza nå, så er det åpenbart at den israelske regjeringen bryter folkeretten» (Heller, 2025). Vi vil først bemerke at adjektiver som «åpenbart» brukes veldig sparsommelig i faglig diskurs i noe felt, og dernest at påstanden om at noen vesentlige deler av den jødiske minoriteten ikke vil ha kritikk i det hele tatt, er revet ut av løse luften – men dessverre indikativt for problemet vi tar opp her.

Omtale av Holocaust

Vi er også bekymret over formidlingen av HL-senterets Holocaust-utstilling, gjengitt i facsimile i «Figur 2 - fra HL-senterets hjemmeside». I stiftelsesdokumentene til HL-senteret er «Holocaust» spesifikt definert som folkemordet på jødene. Likevel presenteres det på nettsiden i en passiv og abstrakt form, der folkemordet omtales som en «politikk». Dette er problematisk: Holocaust var ikke bare en «politikk», men et konkret folkemord der nazistene plyndret, bortførte og myrdet jøder fordi de tilhørte en bestemt gruppe – og deretter slettet spor etter deres eksistens gjennom økonomisk likvidasjon (Reisel, 2021). Rom og sinti har sine egne betegnelser for folkemordet mot dem, som *Porajmos*. Samtidig må det understrekes at hendelsesforløpet i Norge var vesentlig forskjellig for jøder og romfolk, selv om nazistenes intensjoner og metoder i stor grad var sammenfallende.

Holocaust-utstillingen

766 norske jøder og 62 norske romer ble drept eller omkom som følge av nazistenes utryddelsespolitikk. Holocaust-utstillingen gir en...

Figur 2 - fra HL-senterets hjemmeside

6.6.4. HL-senteret legger ut snubletråder som bidrar til antisemittisme

I arbeidet mot antisemittisme finnes det velkjente snubletråder som ethvert fagmiljø bør kunne kjenne igjen og imøtegå. Vi ser nå at HL-senteret, i stedet for å avverge slike, oftere bygger dem inn i egen praksis og har dermed lagt dem ut for andre.

For det første ser vi hvordan **forskning erstattes av «meningsledere»**. I mediesyklusen 2024/2025 (se 6.6.1) presenteres konklusjoner som noe «ledende forskere» skal mene – uten at det oppgis hvem, hvilket materiale som faktisk foreligger, eller hvordan enigheten er etablert. Dette bryter med grunnleggende vitenskapelige normer (falsifiserbarhet, metode, transparens), og etterlater et inntrykk av at antisemittisme kan avgjøres ved stemning, ikke ved dokumentasjon eller bevisførsel. Når et mandat institutt velger en slik snarvei, svekker det ikke bare troverdigheten i egne konklusjoner, men undergraver selve feltet det er satt til å styrke.

STIKK I STRID MED SITT
FORMÅL OG MANDAT, HAR
HL-SENTERET SYSTEMATISK
LAGT UT SNUBLETRÅDER SOM
BIDRAR TIL Å LEGITIMERE
ANTISEMITTISKE TENDENSER.

Like problematisk er **normaliseringen av «folkemord»-anklagen mot Israel** uten et tydelig rettslig eller empirisk grunnlag (6.6.1). Å fremme en så alvorlig anklage i offentligheten uten å møte en klar og nødvendig bevisbyrde, spiller rett inn i det som i forskningen kalles Holocaust-inversjon: at jøder og Israel fremstilles som nazismens speilbilde. Denne dynamikken er godt dokumentert og har en særlig antisemittisk virkning. I stedet for å advare mot upresis bruk av begrepet, bygger formidlingen forventningene opp; og når motforestillinger og motkilder nedtones, står inversjonen igjen som den underliggende fortellingen.

Til dette hører en begrepslig forvirring som forverres av å **innføre hjemmelagde kategorier**, som «folkemord i politisk og sosial forstand» som attpåtil er i strid med konvensjonens historie (6.6.1). Effekten er dobbel: Den rettslige presisjonen uthules, og minnet om Holocaust glattes ut til en løs metafor. Slik åpnes døren for sammenlikninger og analogier som forvirrer mer enn de opplyser.

I formidlingssporet ser vi en lignende bevegelse: **ensidige i stedet for balanserte og utfyllende paneler** (6.6.2). Seminarserien «I skyggen av krigen» eksemplifiserer en kuratering der posisjoner som allerede dominerer i norsk offentlighet løftes frem uten uenighet eller motekspertise. Valget av omstridte paradigmer (som hos Moses) i en norsk kontekst som fra før er mettet av israelfiendtlige premisser legitimerer demoniseringen av Israel. Slik velges og fremmes en side under dekke av akademisk nysgjerrighet.

Et særskilt alvorlig mønster er **gaslighting av jødiske virkelighetsopplevelse** etter 7. oktober (6.6.3). Når saklige innvendinger mot folkemordsanklager tilskrives «sårbarhet», og antisemittisme forklares som en konsekvens av Israels handlinger, flyttes ansvaret bort fra dem som fremmer antisemittisme. Resultatet er en systematisk delegitimering av jødernes virkelighetsbeskrivelse. I stedet for å undersøke strukturer som føder jødefiendtlige holdninger, vendes blikket mot jødernes «opplevelser» – som om problemet lå i deres sensitivitet. Å forstå antisemittisme ved å studere jøder er en klassisk feilslutning som fagfeltet forlot allerede på 1930-tallet, men som her gjenopplives.

I samme spor finner vi **Livingstone-formuleringen** (6.6.3): Påstander om antisemittisme møtes ikke med etterprøving av substans, men med motanklagen om at begrepet «misbrukes» for å kneble Israel-kritikk. Når HL-senteret advarer mot «instrumentalisering av begrepet», uten å påvise faktiske misbrukssaker med metode og data, blir effekten at varslingen bagatelliseres.

Også formidlingen av Holocaust bærer preg av utglidning (6.6.3): Holocaust omtales som «politikk» og ikke som det konkrete, målrettede folkemordet på jødene, viskes fenomenets særpreg ut. I et landskap der inversjonsretorikk brer om seg, er presisjon ikke en formalitet, men en etisk forpliktelse. Å glatte ut begreper rundt Shoah er å gi rom for nettopp de analogiene som er kjennetegnet ved samtids-antisemittisk retorikk.

Til slutt skapes det rom for **stråmenn om sionisme** (6.6.3). Når sionisme omtales som «vanskelig» og «mangetydig», underkommuniseres at kjerneinnholdet – jødisk selvbestemmelse i det historiske hjemlandet – har vært bemerkelsesverdig stabilt i forskning og standardverk. Tåkeleggingen gir anti-sionistiske polemikere frie hender til

å levere egne definisjoner (sionisme = rasisme/kolonialisme/apartheid) som er beleilige å angripe og legitimere paroler som «ingen sionister i våre gater». Dermed forflyttes debatten fra fakta og idéhistorie til karikaturer og retoriske stråmenn – en velkjent mekanisme i trivialiseringen av antisemittisme.

Oppsummert: Et senter som ble opprettet for å fjerne snubletråder i arbeidet mot antisemittisme, har de siste årene lagt dem ut – ved å bytte ut data med «meningsledere», ved å blåse opp de tyngste begrepene uten bevisbyrde, ved å kuratere ekko-rom som «balanse», ved å mistenkeliggjøre varslere som «instrumentaliserer» begreper, og ved å glatte ut Holocaust og sionisme til retoriske leirklumper. Det er ikke bare en faglig svakhet; i lys av mandatet er det en ironi som forsterker den krisen senteret ble opprettet for å dempe.

6.6.5. HL-senteret har tiet når det har vært et åpenbart behov for å snakke ut

I kontrast med HL-senterets vilje til å uttale seg på sviktende faglig grunnlag om forhold i Midtøsten, har de vært påfallende tilbakeholdne om forhold i Norge. Det vil ta et eget prosjekt å undersøke og lage en fortegnelse over alle innlegg og uttrykk i offentlig debatt som har bidrat til økt antisemittisme og vanskeligere forhold for jødiske nordmenn. Blant eksempler er antijudaiske forestillinger om «utvalgthet», «øye for øye», osv.; eksplisitte sidestillinger mellom Israel og nazistene; bruk av «token jøder» for å skille mellom «rettvise» og «villfarne» jøder; og mye mer. Jan Heiret har riktignok antydnet i bisetninger at omtale av Israel som tar i bruk antisemittiske troper kan krysse en grense, finner vi ikke et eksempel hvor senteret har tatt ordet for å gå i rette med hverken tendensene eller konkrete tilfeller. Innenfor sin egen bransje har Heiret har uttrykt generell skepsis til akademisk boikott, men ikke argumentert mot de mange akademikere som i strid med grunnleggende akademiske verdier går inn for slik boikott av israelske institusjoner og mennesker. Vi vil på nytt minne om at Yad Vashem ble spesifikt nevnt i HL-senterets opprettelse.

6.7. Det er oppstått en tillitskrise mellom den jødiske minoriteten og sivilsamfunnet

Det var vært to åpne protestskriv fra jødiske grupper mot HL-senterets adferd:

- I september 2024 et åpent brev fra 150 etterkommere av Holocaust-ofre som påpekte store mangler og etterlyste konkrete forbedringer.

- I januar 2025 en mistillitserklæring fra B'nai B'rith Norgeslosjen etter at Heiret i forbindelse med markeringen av Den internasjonale Holocaustdagen benyttet anledningen til å kommentere situasjonen i Gaza.

DE FLESTE JØDISKE
NORDMENN HAR INGEN
ELLER LAV TILLIT TIL HL-
SENTERET.

I tillegg har vi fått vite at styret i Det mosaiske trossamfund nylig har sendt en «bekymringsmelding» til styret i HL-senteret, uten at vi kjenner innholdet.

Denne mistilliten bekreftes også i en spørreundersøkelse blant jøder i Norge i september 2025 kom det frem at 34% hadde «ingen tillit» til HL-senteret, 27% hadde «litt tillit», og 19% hadde «noe tillit». Bare 14% har «god» eller «stor» tillit til institusjonen.

HL-senteret er spesielt forpliktet til å bygge og ivareta tillit hos den gruppen de fikk ved sin stiftelse et spesielt ansvar for å beskytte. Flere andre organisasjoner i sivilsamfunnet med slikt ansvar kommer enda dårligere ut, mens museene og MIFF kom svært godt ut:

Hvor mye tillit har du til organisasjoner i sivilsamfunnet som skal beskytte jødiske rettigheter og interesser?						
(N=149)	Ingen	Litt	Noe	Grei	Stor	Usikker
HL-senteret	34%	28%	19%	8%	5%	7%
Stopp hatprat	50%	15%	9%	2%	2%	21%
Antirasistisk Senter	71%	13%	7%	1%	1%	5%
Jødisk museum Oslo	2%	7%	6%	28%	55%	3%
Jødisk museum Trondheim	1%	5%	5%	21%	56%	13%
MIFF	3%	3%	3%	21%	67%	3%

Denne massive mistilliten burde være grunn nok i seg selv til å iverksette tiltak.

Om ikke annet påvirker det HL-senterets troverdighet i sin egen forskning og formidling overfor jødiske nordmenn og derved også gyldigheten av forskning som bygger på slikt arbeid.

6.8. Press på HL-senteret fra israelfiendtlige parter

Selv om HL-senteret har vært lite imøtekommande overfor kritikk fra jødiske grupperinger og organisasjoner, har de tatt kritikk fra israelskritiske/israelfiendtlige grupper veldig alvorlig og langt på vei kommet den i møte (Christiansen, 2025; Grimstad, 2025; Heiret, 2025; Skogvold & Heiret, 2025).

Vi vet av egen erfaring hva man blir utsatt for om man ikke helhjertet slutter seg til anklagene mot Israel. Vi har mistet venner, gitt slipp på karrieremuligheter og måttet innhente politibeskyttelse fordi vi ikke ønsker å skjule vår jødiske identitet.

Hele formålet med HL-senteret er å motstrømmen for å beskytte sårbare grupper. Vi forventer at dem som søker stillinger der er innforståtte med denne oppgaven. Om det oppleves som belastende å bli utsatt for den samme mistenkeliggjøringen, diskriminering, hets og trusler som jødiske nordmenn opplever, beviser det nettopp poenget vårt.

6.9. HL-senteret forsømmer sin samfunnsoppgave og til dels motarbeider den

Punktene over er ikke uttømmende og kunne utfylles og underbygges med adskillig flere eksempler. Likevel gir det grunnlag for å konkludere følgende:

- HL-senteret var tidlig ute med å antyde støtte til anklagen om folkemord og har fortsatt og forsterket dette standpunktet heller enn å imøtegå anklagene med faglig belagt skepsis.
- Seminarene som skulle bidra til en opplyst og nyansert debatt har i stedet vært plattformer for omstridte forskere til uimotsagt å fremme sine anti-israelske synspunkter.
- På flere spørsmål tillater HL-senteret seg å uttale seg slik at det støtter gaslighting av jøder, også når det har vært maktpåliggende at de burde ha motarbeidet slik retorikk
- Til tross for mange episoder og eksempler på åpenbart jødefiendtlige innlegg i offentlige fora, har HL-senteret tiet i de aller fleste tilfeller og overlatt den jødiske minoriteten til seg selv.
- Tillitskrisen som er oppstått mellom jødiske nordmenn og institusjoner som på tro og ære lovte å beskytte dem gjelder spesielt for HL-senteret. Det er skjerpene at HL-senterets styre og ledelse har flere ganger fått både formelle og uformelle klager på slik moralsk uaktsomhet.

Vi har derfor kommet til at HL-senteret ikke bare har sviktet sin samfunnsoppgave, men også motarbeider den. Vi mener også at dette må etableres som premiss for videre tiltak.

7. Implikasjoner og anbefalinger til styre og hovedinteressenter

Ettersom HL-senteret er en stiftelse som finansieres gjennom en kombinasjon av driftsmidler fra offentlige myndigheter, prosjektmidler fra ulike kilder og bruk av kapital fra stiftelsesmidlene, ansvarliggjøres organisasjonen gjennom flere mekanismer. Etter å ha først beskrevet de viktigste interessentene for HL-senterets arbeid anbefaler vi ulike tiltak til hver av dem.

7.1. Beslutningstagere, finansieringskilder og interessenter

Denne rapporten er utarbeidet som beslutningsgrunnlag for:

- Styremedlemmene i HL-senteret
- Institusjonene som utnevner disse styremedlemmene
 - Det mosaiske trossamfund i Oslo
 - Det jødiske samfunnet i Oslo
 - Samarbeidsrådet for tro- og livssyn
 - Universitetet i Oslo
 - Ansattes representanter i styret
- Regjeringen
- Departementer som bevilger penger til HL-senteret
- Den jødiske minoriteten som individer og representerte gjennom jødiske organisasjoner (i tillegg til dem som utnevner styremedlemmer):
 - Kos og Kaos
 - Det jødiske samfunnet i Bergen
 - Hjelp Jødene Hjem
 - Norgeslosjen B'nai B'rith
 - Chabad

Det sendes også engelskspråklig utgave til B'nai B'rith International og andre internasjonale organisasjoner.

7.2. Implikasjoner

Behovet som ligger til grunn for HL-senterets samfunnsoppdrag eksisterer uavhengig av om HL-senteret innfrir oppdraget eller ikke. Ettersom krisen i Norge er akutt og HL-senteret har vist uvilje mot å rette på allerede påpekte problemer, er det ikke lenger

tilstrekkelig å håpe på at senteret forbedrer seg gjennom en kombinasjon av dialog og venting.

Tiltak må følgelig kategoriseres som følger:

- Tiltak i HL-senteret, som må reflektere omfanget og dybden i krisen, altså at HL-senteret har behov for en gjennomgripende snuoperasjon.
- Tiltak utenfor HL-senteret, som må tette umiddelbare hull og bygge kompetanse og slagkraft i andre organisasjoner som

Vi vil presisere at all godvilje er brukt opp. Vi betrakter alle videre betenkeligheter og drøftelser som uthaling som er uakseptabel gitt krisen vi står i.

7.3. Krav og anbefalinger

Situasjonen tilsier at vi ikke har tillit at daglig ledelse i HL-senteret evner eller ønsker å rette på situasjonen. Vi retter derfor følgende krav og anbefaler til styret i HL-senteret, styrene i institusjoner som utnevner styret i HL-senteret, senterets finansieringskilder og andre jødiske organisasjoner. Vi sender også kopi til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

7.3.1. Til styret i HL-senteret

Følgende er nødvendig:

- Stille i bero alle prosjekter som berøres av problemene som er påviste i denne rapporten, herunder utforming av ny utstilling, forsøk på å forstå antisemittisme ved å studere jøder og Dembra.
- Som hasteprojekt få en uavhengig gruppe til å gjennomføre en gjennomgang av alle innkommende klager, enten de er formelle og uformelle, kategorisere punktene og lage et sammendrag.
- Innhente fortrolige synspunkter og erfaringer fra medlemmer i alle arbeidsgrupper – særlig fra det jødiske miljøet – om oppståtte problemer og bekymringer. Vi er kjente med slike arbeidsgrupper for utstillingsarbeidet og Dembra, men det er antagelig flere.
- Vurdere personlig og faglig egnethet til daglig leder i lys av forhold som er dokumenterte her
- Melde offentlig at HL-senteret er i krise og ekstraordinære tiltak er underveis
- Iverksette regelmessige og åpne samtaler i styrets regi med grupper som har engasjert seg i disse problemene
- Snarest mulig iverksette en snuoperasjon med alle nødvendige tiltak for å gjenoppbygge tiltak og fornye forpliktelsene i henhold til HL-senterets mandat. Det vil trolig bli nødvendig å sette inn interimledelse for å få dette gjennomført.

- Vurdere å avgrense HL-senterets virkeområde til de problemstillingene innenfor mandatet som senteret har vilje og evne til.

7.3.2. Til institusjoner som utnevner styremedlemmer

Følgende er nødvendig:

- Be om innsyn i alle dokumenter som gjelder sakene som er oppstått her
- Kreve å bli løpende orientert av styret om undersøkelser og tiltak
- Kontinuerlig vurdere instruksjer til styremedlemmene i lys av krisen

7.3.3. Til regjeringen

Handlingsplanen mot antisemittisme viser til tross for alle gode intensjoner seg å være utilstrekkelig, hvilket er tydelig i dagens situasjon for jøder og den manglende tilliten til planen.

Regjeringen bør derfor:

- Posisjonere antisemittisme som et symptom på alvorlige underliggende samfunnsproblemer som setter demokratiet i fare.
- Endre på handlingsplanen i samråd med et bredt utvalg fra den jødiske minoriteten
- Iverksette et forskningsprogram som med utgangspunkt i internasjonal forskning undersøker dynamikken som fører til antisemittiske uttrykk.
- Etablere et selvstendig ombud for antisemittisme etter mønster med det i USA, Canada, EU og andre land.

7.3.4. Til finansieringskilder

Følgende er nødvendig:

- Vurdere egnetheten til HL-senteret som institusjon i lys av problemene som er påvist her. Det er uforenelig med HL-senterets mandat at de ikke har tillit hos den minoriteten de er satt til å beskytte.
- Spesielt er det et spørsmål om HL-senterets manglende tillit i den jødiske minoriteten begrenser gyldigheten av forskningen de foretar der.
- Forsterke krav til tillit og troverdighet hos andre institusjoner som ellers kan gjøre forskning og formidling som HL-senteret gjør.

- Ta i bruk mindre og utenlandske forskningsinstitusjoner som har eller ønske å bygge nødvendig tillit og troverdighet.
- I samråd med internasjonale organisasjoner som bekjemper antisemittisme, bestille ekstern og selvstendig evaluering av HL-senterets oppnåelse av sitt samfunnsoppdrag.

7.3.5. Til andre jødiske organisasjoner

Vi oppfordrer til at:

- Undersøkelser blant medlemmer og andre om behov, oppfatninger og annet som hører til HL-senterets mandat vurderes kritisk. Dette gjelder forskning på historisk og samtidig antisemittisme, forskning og formidling om Holocaust, offentlig profil for å sikre «aldri mer» osv.
- Aktivt og åpent gi tilkjenne erfaringer, observasjoner og interesser som HL-senteret har ansvar for, både positive og skuffende.

8. Konklusjoner

Denne rapporten er skrevet på bakgrunn av den alvorligste krisen for jødisk liv i Europa siden Holocaust, og en dramatisk forverring av situasjonen for jøder i Norge etter 7. oktober 2023. HL-senteret ble etablert for å sikre at «aldri mer» ikke ble stående som en parole, men omsatt i kunnskapsproduksjon, formidling og samfunnsoppdrag som faktisk beskytter en sårbar minoritet. Med dette som målestokk viser analysen at HL-senteret i den undersøkte perioden ikke har ivaretatt sitt samfunnsoppdrag.

Senteret har bidratt til å legge ut snubletråder i stedet for å rydde dem bort. I kommunikasjon, arrangementer og prioriteringer er det skapt ensidige premisser om krigen i Gaza og om Israel, uten den faglige presisjon og metodiske åpenhet mandatet krever. Når begreper som «folkemord» løftes inn i debatten uten solid belegg, forskyves bevisbyrden og det åpnes rom for retorikk som historisk har vært kjernen i antisemittiske forestillinger. Samtidig er det introdusert hjemmelagde kategorier og uklare begrepsbruk i strid med faglig kunnskap, som undergraver både folkerettens presisjon og Holocausts historiske særpreg.

Forskningen på samtidens antisemittisme er nedprioritert og lider av store kunnskapsjull. HL-senteret har i liten grad tatt i bruk egne data eller internasjonale funn i formidling og kunnskapsoppsummeringer. Dermed blir ikke institusjonens kompetanse mobilisert eller utviklet der behovet er størst: i å forklare mekanismer bak

økende jødehat, korrigere feilaktige premisser i offentligheten og gi beslutningstakere etterprøvbare innsikter. Resultatet er flere store kunnskapshull.

I tillegg har senteret arrangert seminarer og ytringsarenaer som i praksis har fungert som ekkokamre. I stedet for å balansere synspunkter og synliggjøre faglig uenighet, er det gitt plattform til stemmer som forsterker israelfiendtlige fortellinger, inkludert kontroversielle posisjoner som relativiserer Holocaust. Når dette skjer parallelt med at jødiske erfaringer reduseres til «sårbarhet», og varsler om antisemittisme møtes med påstander om «instrumentalisering» av varsling om antisemittisme, fremstår HL-senteret som en aktør som snarere forsterker enn demper de mekanismene det er satt til å motarbeide.

Ironien er ubehagelig men ikke til å ta feil av: en institusjon som ble etablert for å fjerne snubletråder i kampen mot antisemittisme, har selv lagt dem ut i det offentlige rom. For en minoritet som er liten, presset og avhengig av at andre deler byrden, har dette forsterket opplevelsen av utenforskap og svekket tilliten til institusjoner som skulle være deres vern.

Samtidig er regjeringens handlingsplan mot antisemittisme utilstrekkelig. Nettopp derfor burde HL-senteret fylt tomrommet med tydelig faglig lederskap, raske og balanserte kunnskapsleveranser og tverrsektorielle allianser. At dette ikke har skjedd, gjør manglene mer alvorlige.

Konsekvensen er at kjernefunksjonene i samfunnsoppdraget – å forske på, dokumentere og motvirke antisemittisme i samtiden; å formidle Holocaust med historisk presisjon; og å styrke rettigheter og trygghet for jødiske borgere – ikke er levert i henhold til mandat, ressurser og forventninger. Vedvarende kritikk fra jødiske miljøer uten dokumenterte kursendringer understøtter at dette handler om strukturelle problemer, ikke enkeltstående feil.

Vi anbefaler derfor en styrt snuoperasjon i HL-senteret hvor styret ansvarliggjøres, og som innbefatter en uavhengig gjennomgang av klager, prosjekter og praksis. Denne prosessen må inkludere midlertidige tiltak og nødvendig ledelsesmessige grep, åpne høringer og fortrolige innspill fra jødiske miljøer, umiddelbar opptrapping av forskning på samtidens antisemittisme med internasjonal publisering, en forpliktende standard for balanserte arrangementer og tydelig begrepsbruk, samt etablering av målbare indikatorer for resultater og tillit.

Parallelt bør oppnevnings- og finansieringsmyndigheter styrke alternative og supplerende kunnskapsmiljøer, slik at ansvaret for dokumentasjon, formidling og rettighetsbasert arbeid ikke står og faller med én institusjon. For den jødiske

minoriteten er tid en kritisk faktor: hver uke uten tydelig motkraft sementerer mønstre av dehumanisering og utmattelse.

Mandatet som sprang ut av erkjennelsen av norsk medskyld i Holocaust forplikter til intellektuell redelighet, metodisk stringens og praktisk forsvar av borgerlige rettigheter. Når presset er størst, er også forpliktelsen størst. «Aldri mer» må bety at HL-senteret tar lederskap i å dempe polarisering, korrigere feil og beskytte jødernes frihet og trygghet i Norge. Slik situasjonen står, er dette ikke oppfylt. Snuoperasjonen skissert her er derfor en forutsetning for å gjenopprette tillit og realisere samfunnsoppdraget.

9. Referanser

- Bar-Halpern, M., & Wolfman, J. (2025). Traumatic invalidation in the Jewish community after October 7. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 1–28.
- Bartov, O. (2021). Blind spots of genocide. *Journal of Modern European History*, 19(4), 395–399.
- Beatty, J., & Moore, A. (2014). Should We Aim for Consensus? *Episteme*, 11(3), 297–309. <https://doi.org/10.1017/epi.2014.14>
- Berkovits, B. (2025). *Genocide and Holocaust Accusations Against Israel in Academic Writing: Arguments and Counterarguments*. The Elizabeth and Tony Comper Center for the Study of Antisemitism and Racism, University of Haifa. <https://compercenter.haifa.ac.il/wp-content/uploads/2025/09/Genocide-Accusation-Document-Web.pdf>
- Bizer, G. Y., Kozak, S. M., & Holterman, L. A. (2009). The persuasiveness of the straw man rhetorical technique. *Social Influence*, 4(3), 216–230.
- Braslavsky, P.-I. V. (2021, juni). *On the Misleading Framing of Plausible Insights*. <https://newfascismsyllabus.com/opinions/the-catechism-debate/on-the-misleading-framing-of-plausible-insights/>
- Brekke, T. (2023). *Ingen er uskyldig: Antisemittisme på venstresiden*. Cappelen Damm.

- Brumlik, M. (2021). Auschwitz als koloniales Verbrechen? Zur Debatte um A. Dirk Moses. *Blätter für deutsche und internationale Politik*, 66(8), 105–111.
- Christiansen, H. (2025, juni 30). *HL-sjefen svarer på kritikk: – Basert på ledende forskere, så er det sannsynlig at det foregår et folkemord på Gazastripen*. Aftenposten. <https://www.aftenposten.no/verden/i/pPaMKj/hl-sjefen-svarer-paa-kritikk-basert-paa-ledende-forskere-saa-er-det-sannsynlig-at-det-foregaar-et-folkemord-paa-gazastripen>
- Cohen, A., & Shany, Y. (2024). “A ‘Cramped Interpretation of International Jurisprudence’? Some Critical Observations on the Amnesty International Genocide Report on Gaza”. *Israel Democracy Institute*.
<https://en.idi.org.il/articles/57478>
- Cohen, E., & Boyd, E. B. (2020). The KGB and anti-Israel propaganda operations. *Informing Science: The International Journal of an Emerging Transdiscipline*, 22, 157–182.
- Darke, L., Paterson, H., & van Golde, C. (2025). Illuminating gaslighting: A comprehensive interdisciplinary review of gaslighting literature. *Journal of Family Violence*, 1–17.
- Efron, D. (2007). Zionism. I F. Skolnik & M. Berenbaum (Red.), *Encyclopaedia Judaica* (2. udg., Bd. 21, s. 540–627). Macmillan Reference USA.
- Eidem, O. (1982). Om hvordan en folkeopinion dannes. *Aftenposten*, 7.
- Ekstremismekommisjonen. (2024). *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet* (Norges offentlige utredninger (NOU) No. 2024: 3). Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b09f8768c15d4d4f9ac8acfab0bf05e3/no/pdfs/nou202420240003000dddpdfs.pdf>

Enstad, J. D. (2025a, september 4). *Forskning viser at Israel-fiendtlighet er forbundet med antisemittisme*. Aftenposten.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/3Myaj9/forskning-viser-at-israel-fiendtlighet-er-forbundet-med-antisemittisme>

Enstad, J. D. (2025b, september 4). *Henger Israel-fiendtlige og jødefiendtlige holdninger sammen? Et analysenotat basert på data fra HL-senterets holdningsundersøkelser fra 2017 og 2022*. Institutt for samfunnsforskning.

<https://johannesdue.github.io/israel-antisemittisme-notat/>

Feyerabend, P. (1975). *Against Method: Outline of an Anarchistic Theory of Knowledge*. New Left Books.

Feynman, R. P. (1974). Cargo Cult Science. I *Caltech Commencement Address*.

Fleischman, L. (2025). The Legitimacy of Israel: A Sociological Perspective. *FIU Law Review*, 19(3), 641-?

Friesel, E. (2024). Zionism and Jewish Statehood as Expressions of Jewish Modernisation. *Israel Affairs*, 30(3), 381–403.

<https://doi.org/10.1080/13537121.2024.2342130>

Gerstenfeld, M. (2008). Holocaust Inversion: The Portraying of Israel and Jews as Nazis. *Post-Holocaust and Anti-Semitism (Jerusalem Center for Public Affairs)*, 55. <https://jcpa.org/article/holocaust-inversion-the-portraying-of-israel-and-jews-as-nazis/>

- Goldberg, J. (2024). The Headlines Said Amnesty International Accused Israel of Genocide. Here's What They Missed. *American Enterprise Institute*.
<https://www.aei.org/op-eds/the-headlines-said-amnesty-international-accused-israel-of-genocide-heres-what-they-missed/>
- Grimstad, B. A. (2025). Fjerner omstridt skolemateriell om Israel og Palestina. *Utdanningsnytt*. <https://www.utdanningsnytt.no/dembra-forskning-hl-senteret/fjerner-omstridt-skolemateriell-om-israel-og-palestina/437868>
- Harket, H. (2014). *Paragrafen – Eidsvoll, 1814*. Dreyer.
- Hegg, P.-A. (2024). HL-senteret slår tilbake. Forsvarer omstridte foredragsholdere. *Subjekt*. <https://subjekt.no/2024/09/18/hl-senteret-slar-tilbake-forsvarer-omstridte-foredragsholdere/>
- Heiret. (2025, juni 6). *Et fortegnet bilde av HL-senteret*. Dag og Tid.
<https://www.dagogtid.no/samfunn/et-fortegnet-bilde-av-hl-senteret/636735>
- Heiret, J. (2024a, april 2). *HL-senterets stemme i Gaza-konflikten*. HL-senteret.
<https://www.hlsenteret.no/om/aktuelt/nyheter/2024/F%C3%B8rste%20intervju%20med%20Jan%20Heiret%20/hl-senterets-stemme-i-gaza-konflikten.html>
- Heiret, J. (2024b, september 12). *Åpen og skjult antisemittisme øker: I Norge er frykt blitt en del av hverdagen for mange med jødisk identitet*. Aftenposten.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/alv6Od/i-norge-er-frykt-blitt-en-del-av-hverdagen-for-mange-med-joedisk-identitet>
- Heller, M. (2025). “A stain on Norwegian history”: Jewish community leaders say state-backed groups fuel antisemitism. *The Jerusalem Post*.
<https://www.jpost.com/diaspora/antisemitism/article-867224>

Herbjørnsrud, D. (2019). Norske jøder rammes av antisemittisk lov fra 1929. *SGOKI — Senter for global og komparativ idéhistorie*.

<https://www.sgoki.org/no/2019/03/07/norske-joder-rammes-av-antisemittisk-lov-fra-1929/>

Herman, D. (2025, juli 28). *Gaslighting Jews: The traumatic aftermath of October 7*.

TheArticle. <https://www.thearticle.com/gaslighting-jews-the-traumatic-aftermath-of-october-7>

Hirsh, D. (2010). Accusations of malicious intent in debates about the Palestine-Israel conflict and about antisemitism: The Livingstone Formulation, ‘playing the antisemitism card’ and contesting the boundaries of antiracist discourse.

Transversal: Zeitschrift für Jüdische Studien / Transversal: Journal of Jewish Studies, 1(1), 47–77.

Hirsh, D. (2013). *Anti-Zionism and Antisemitism: Cosmopolitan Reflections*. ISGAP

(Institute for the Study of Global Antisemitism and Policy). <https://isgap.org/wp-content/uploads/2013/08/ISGAP-Working-Papers-David-Hirsh.pdf>

Hirsh, D. (2020, december). *Jews are asking for protection from their universities from antisemitism: David Feldman’s ‘All Lives Matter’ response is not helpful*.

<https://engageonline.wordpress.com/2020/12/02/jews-are-asking-for-protection-from-their-universities-from-antisemitism-david-feldmans-all-lives-matter-response-is-not-helpful-david-hirsh/>

HL-senteret. (2025, august 28). *Spørsmål og svar om HL-senterets mandat og rolle*.

HL-senteret. https://www.hlsenteret.no/om/hl-senteret-i-media/sporsmaal_og_sva_paa_hlsenterets_mandat_og_rolle/

- Ioannidis, J. P. A. (2005). Why Most Published Research Findings Are False. *PLoS Medicine*, 2(8), e124. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.0020124>
- Janis, I. L. (1972). *Victims of Groupthink: A Psychological Study of Foreign-Policy Decisions and Fiascos*. Houghton Mifflin.
- Johnson, A. (2018). Why the Nazi Analogy and Holocaust Inversion are Antisemitic. *Fathom Journal*. <https://fathomjournal.org/why-the-nazi-analogy-and-holocaust-inversion-are-antisemitic/>
- Josephi, N. (2024). Den svåraste antisemitismen är den som gaslightar oss. *Göteborgs-Posten, Kulturdebatt*. <https://www.gp.se/kultur/kulturdebatt/den-svaraste-antisemitismen-ar-den-som-gaslightar-oss.ocf8e8e3-78f7-4bc8-b67f-a493b93d69a3>
- Jussim, L., Ross, A. R., Goldenberg, A., Finkelstein, J., Suddhakar, P., Ramos, C., & Glover, T. (2023). Anti-Zionism, antisemitism, and the polarization pendulum. *Network Contagion Research Institute*. <https://tinyurl.com/munzdsbr>.
- Knutsen, L. (2014). Hva er etnosentrisme? *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/meninger/leifern/hva-er-etnosentrisme/s/12-95-3423460050>
- Knutsen, L. (2024). HL-senteret har handlet stikk i strid med sitt eget oppdrag. *Subjekt*. <https://subjekt.no/2024/09/10/hl-senteret-har-handlet-stikk-i-strid-med-sitt-eget-oppdrag/>
- Koplow, M. J. (2024). Three Simple Rules for Gaslighting American Jews. *International Policy Digest*.

- Kramer, M. (2016). "Gaza Is Auschwitz". I *The War on Error: Israel, Islam, and the Middle East* (s. 291–302). Transaction Publishers.
<https://doi.org/10.4324/9781351295321-25>
- Kuhn, T. S. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Freds- og menneskerettighetssentrene: En felles strategi for freds- og menneskerettighetssentrene* (Strategi No. F-4439). Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/b1848cd626784278b47a5126e78doc08/freds--og-menneskerettighetssentrene-strategi.pdf>
- Langmuir, I. (1953). *Pathological Science*.
- Laqueur, W. (2006). *The changing face of antisemitism: From ancient times to the present day*. Oxford University Press.
- Lederman, M. (2024a). Toward a Fuller Understanding of the U.S. (and Israeli) Legal Objections to ICC Arrest Warrants for Netanyahu and Gallant, Part II. *Just Security*. <https://www.justsecurity.org/103940/us-israeli-objections-icc-warrants-netanyahu-gallant-part-ii/>
- Lederman, M. (2024b). Toward a Fuller Understanding of U.S. Legal Objections to ICC Arrest Warrants for Netanyahu and Gallant, Part I. *Just Security*.
<https://www.justsecurity.org/100078/icc-arrest-warrants-israel-hamas/>
- Legg, H. (2024). A Plea for Commemorative Equality. *Journal of Genocide Research*, 26(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14623528.2022.2159737>

- Lehrer, J. (2010). The Truth Wears Off: Is there something wrong with the scientific method? *The New Yorker*.
<https://www.newyorker.com/magazine/2010/12/13/the-truth-wears-off>
- Levick, A. (2022). Guardian's crusade against IHRA antisemitism definition continues. *CAMERA UK*. <https://camera-uk.org/2022/02/20/guardians-crusade-against-ihra-antisemitism-definition-continues/>
- Lindgren, L. (2025). – Resultatet er folkemord, uavhengig av hva FN-konvensjonen eller israelske ledere sier. *Morgenbladet*.
<https://www.morgenbladet.no/ideer/resultatet-er-folkemord-uavhengig-av-hva-fn-konvensjonen-eller-israelske-ledere-sier/9631366>
- Lunga, A. (2013). Slaktelov med antisemittiske røtter. *Forskning.no*.
<https://www.forskning.no/moderne-historie/slaktelov-med-antisemittiske-rotter/601764>
- Lutjens, R. (2018). *Submerged on the surface: The not-so-hidden Jews of Nazi Berlin, 1941-1945*. Berghahn Books.
- Marcus, K. L. (2007). Anti-Zionism as Racism: Campus Anti-Semitism and the Civil Rights Act of 1964. *William & Mary Bill of Rights Journal*, 15(3), 837–891.
- Meehl, P. E. (1967). Theory-Testing in Psychology and Physics: A Methodological Paradox. *Philosophy of Science*, 34(2), 103–115. <https://doi.org/10.1086/288135>
- Mendelsohn, O. (2019). *Jødernes historie i Norge gjennom 300 år*. Press.
- Miller, R. (2000). *Divided Against Zion: Anti-Zionist Opposition in Britain to a Jewish State in Palestine, 1945–1948*. Frank Cass.

- Moe, V. (2024, september 25). *Diskursanalyse av kristne, muslimske og jødiske tros-samfunns deltakelse i den offentlige debatten om antisemittisme etter 7. Oktober 2023*. HL-senteret. <https://www.hlsenteret.no/forskning/jodisk-historie-og-antisemittisme/diskursanalyse-av-kristne-muslimske-og-jodiske-tro/>
- Moses, A. D. (2021a). *The Problems of Genocide: Permanent Security and the Language of Transgression*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781316217306>
- Moses, A. D. (2021b, maj 23). *The German Catechism*.
<https://geschichtedergegenwart.ch/the-german-catechism/>
- Orbach, D., Boxman, J., Henkin, Y., & Braverman, J. (2025). *Debunking the Genocide Allegations: A Reexamination of the Israel–Hamas War from October 7, 2023 to June 1, 2025* (No. 213; Mideast Security and Policy Studies). Begin–Sadat (BESA) Center for Strategic Studies, Bar-Ilan University.
<https://besacenter.org/wp-content/uploads/2025/09/213-2.9.2025-Edited.pdf>
- Platt, J. R. (1964). Strong Inference. *Science*, 146(3642), 347–353.
<https://doi.org/10.1126/science.146.3642.347>
- Polanyi, M. (1962). The Republic of Science: Its Political and Economic Theory. *Minerva*, 1(1), 54–73. <https://doi.org/10.1007/BF01102191>
- Pomson, O. (2025, april). *Reoccupied? The Israel Supreme Court’s Judgment in *Gisha v Government of Israel**. Articles of War, Lieber Institute at West Point.
<https://lieber.westpoint.edu/reoccupied-israel-supreme-courts-judgment-gisha-government-israel/>

- Popper, K. R. (1963). *Conjectures and Refutations: The Growth of Scientific Knowledge*. Routledge & Kegan Paul.
- Reisel, B. (2021). *Hvor ble det av alt sammen? Plyndringen av jødene i Norge*. Forlaget Press.
- Rich, D., & Spencer, P. (2020). David Feldman should not be encouraging those who denigrate Jews. *The Jewish Chronicle*. <https://www.thejc.com/opinion/david-feldman-should-not-be-encouraging-those-who-denigrate-jews-pnuny73c>
- Rosensaft, M. Z. (2019). The Long and Tortured History of Genocide: As we commemorate Yom Ha'Shoah, reflecting on how the frameworks to prosecute genocide and crimes against humanity were constructed. *Tablet Magazine*. <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/the-long-and-tortured-history-of-genocide>
- Rødner, H. (2022). *Sviket: Hva regjeringen og Kongen i eksil visste om utryddelsen av de norske jødene*. Svein Sandnes bokforlag.
- Scholars for Truth about Genocide. (2025, september). *Scholars for Truth about Genocide: Explore the Truth – Take Action*. <https://www.scholarsfortruthaboutgenocide.com/>
- Schraub, D. (2016). Playing with cards: Discrimination claims and the charge of bad faith. *Social Theory and Practice*, 285–303.
- Shany, Y., & Cohen, A. (2025, april 1). *Limited Protection: Israel's High Court of Justice Rejection of Gaza Humanitarian Aid Petition*. Just Security. <https://www.justsecurity.org/109731/israel-court-rejects-gaza-aid-petition/>

- Shoham, H. (2013). From “Great History” to “Small History”: The Genesis of the Zionist Periodization. *Israel Studies*, 18(1), 31–55.
<https://doi.org/10.2979/israelstudies.18.1.31>
- Shultz, R. H., & Godson, R. (1984). *Dezinformatsia: Active Measures in Soviet Strategy*. Pergamon-Brassey's.
- Skarpnesutvalget. (1997). *Inndragning av jødisk eiendom i Norge under den 2. Verdenskrig* (Norges offentlige utredninger (NOU) No. 1997: 22). Justis- og politidepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1997-22/id141043/>
- Skogvold, Ø., & Heiret, J. (2025, august 9). *Hva er Falstadsenteret og HL-senterets samfunnsansvar knyttet til krigen på Gaza?* Forskersonen / forskning.no.
<https://www.forskersonen.no/debattinnlegg-falstadsenteret-folkemord/hva-er-falstadsenteret-og-hl-senterets-samfunnsansvar-knyttet-til-krigen-pa-gaza/2539436>
- Spencer, P. (2022). Thinking about the Holocaust, Genocide and Antisemitism Today: On the Limitations of a New, Anti-Imperialist Revisionism. *Society*, 59(1), 12–15.
<https://doi.org/10.1007/s12115-022-00668-1>
- Stensrud, E. E. (2009). New dilemmas in transitional justice: Lessons from the mixed courts in Sierra Leone and Cambodia. *Journal of peace research*, 46(1), 5–15.
- Stensrud, E. E. (2010). Mixed Justice, Mixed Legacy: The Special Court for Sierra Leone. I *The Development of Institutions of Human Rights: A Comparative Study* (s. 145–159). Springer.

- Stensrud, E. E. (2024a). Bringing realism to the idealism of small states: Norway and atrocity prevention at the UN Security Council. *Nordic Journal of Human Rights*, 42(4), 445–462.
- Stensrud, E. E. (2024b). Kan man snakke om folkemord i Gaza? I *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/onOaER/kan-man-snakke-om-folkemord-i-gaza>
- Sweet, P. L. (2019). The sociology of gaslighting. *American sociological Review*, 84(5), 851–875.
- Szpak, A. (2012). National, Ethnic, Racial, and Religious Groups Protected by the Genocide Convention: A Reassessment in Light of the Krstić Case. *European Journal of International Law*, 23(1), 155–173.
- Tabarovsky, I. (2024). Zombie Anti-Zionism: The left’s addiction to warmed-over Soviet anti-Zionist propaganda from half a century ago proves that its criticism of Israel has nothing to do with facts on the ground in Gaza. *Tablet Magazine*.
<https://www.tabletmag.com/sections/arts-letters/articles/zombie-anti-zionism>
- Troy, G. (2018). *The Zionist Ideas: Visions for the Jewish Homeland—Then, Now, Tomorrow*. The Jewish Publication Society / University of Nebraska Press.
- Valentin, H. (1935). *Antisemitismen i historisk och kritisk belysning*. Geber.
- Westlie, B. (1995). Det norske jøderanet. *Dagens Næringsliv*.
- Wildt, M. (2021). Permanente Paranoia. *Journal of Modern European History*, 19(4), 400–404. <https://doi.org/10.1177/16118944211055035>
- Wildt, M. (2022). Was heißt: Singularität des Holocaust? *Zeithistorische Forschungen / Studies in Contemporary History*, 19(1), 128–147.

Wistrich, R. S. (2017). Antisemitism and Holocaust Inversion. I *Antisemitism Before and Since the Holocaust: Altered Contexts and Recent Perspectives* (s. 37–49). Springer.

10. Vedlegg

10.1. Opplysningstiden og borgerrettigheter for jøder

Land	Tidsrom for opplysnings-tidsreformer	Jøder begrensede rettigheter	Jøder full likestilling	Full trosfrihet	Kilder
USA	1776–1791	1791	1791	1791 (First Amendment; delstatlig praksis varierende)	US Const. & First Amendment 1791
Frankrike	1789–1791	1791	1791	1791	Erklæringen 1789; Konstitusjon 1791
Nederland	1795–1848	1796	1796	1796–1848 (full i 1848-grunnloven)	Bataviske reformer; Grunnlov 1848
Danmark	1784–1849	1814	1814	1849 (Grundloven)	Grundloven 1849
Belgia	1830–1831	1815	1831	1831	Grunnlov 1831
Luxembourg	1848	1848	1848	1848	Grunnlov 1848
Malta (under Storbritannia)	1802–1887	1849	1849	1849 (britisk koloni; toleranse)	Brit. kolonireformer; 1849
Preussen	1807–1850	1812	1850	1850 (grunnlov; begrenset i praksis)	Preuss. konstitusjon 1850
Norge	1814–1851	1851	1851	1964 (delvis) / 2012 (fullt)	Grl. §2 (1814) opphevet 1851; endr. 1964; 2012 reform
Storbritannia (inkl. England/Skottland)	1689–1832	1753	1858	1829–1888 (gradvis; 1871 skolelov, 1888 begravelseslov)	Bill of Rights 1689; Emancipation 1858; Education Act 1870; Burial Laws 1880/1888
Polen–Litauen (samveldet)	1791	1791	1862	1791 (Konstitusjon 3. mai; kortvarig)	Konst. 3. mai 1791
Bøhmen/Tsjekkia (i Østerrike)	1848–1867	1848	1867	1867 (via Østerriksk rett)	Desemberforfatn. 1867
Østerrike (Cisleithania)	1781–1867	1781	1867	1867 (desemberforfatningen)	Toleransedikt 1781; Desemberforfatn. 1867
Ungarn (i Habsburgmonarkiet)	1848–1867	1867	1867	1867 (like rettigheter)	April-lovene 1848; Kiegyezés 1867
Spania	1812–1869	1837	1869	1869 (grunnlov)	Cádiz 1812; Konst. 1869
Sverige	1766–1809	1782	1870	1951 (Religionsfrihetsloven)	Judereglementet 1782; Likestilling 1870; Religionsfrihet 1951
Tyske stater → Tyske riket	1818–1871	1848	1871	1871 (rikslovgivning; protestantisk/kath. dominans bestod)	Riksgrunnlag 1871

Land	Tidsrom for opplysnings-tidsreformer	Jøder begrensede rettigheter	Jøder full likestilling	Full trosfrihet	Kilder
Canada	1848–1867	1848	1871	1982 (Charter of Rights and Freedoms)	BNA Act; 1982 Charter
Italia (stater → Kongedømmet Italia)	1848–1871	1848	1871	1871 (riket praktiserer religionsfrihet)	Statuto Albertino 1848; Enhet 1861/1871
Island	1874–1904	1874	1874	1874 (konstitusjonsakt)	Konstitusjonsakt 1874
Sveits	1798–1848	1798	1874	1874 (forbundsgrunnloven)	Føderal grunnlov 1848/1874
Hellas	1822–1844	1822	1877	1877 (grunnlov)	Konstitusjoner 1844/1864/1877
Irland (under Storbritannia)	1782–1918	1829	1890	1869–1922 (gradvis; full etter uavhengighet)	Catholic Emancipation 1829; Home Rule; Irish Const. 1922
Bulgaria	1879	1912	1909	1879/1909 (Tarnovo + senere praksis)	Tarnovo 1879; endr. 1909
Portugal	1820–1834	1821	1910	1911 (republikkens lover; praksis tidligere)	Konst. reformer 1822/1911
Monaco	1911	1911	1911	1911 (konstitusjonelt monarki)	Konstitusjon 1911
Albania	1912–1914	1867	1912	1912 (uavhengighet; senere konsolidering)	Uavh. 1912; senere lover
Finland	1809–1917	1820	1917	1919 (grunnlov; religiøs frihet)	Dietten; 1906 allmenn stemmerett; 1919
Romania	1858–1866	1858	1919	1923/1929 (fullomstendig etter WWI og minoritetsgarantier)	Paris 1858; Konst. 1866/1923; Minoritetstraktater
Serbia	1835–1869	1830	1919	1903–1909 (gradvis, konstitusjonelle reformer)	Sretenje 1835; Konst. 1903/1909
Liechtenstein	1862–1921	1862	1921	1921 (grunnlovsreform)	Grunnlover 1862/1921
Montenegro	1905	1879	1945	1905	Konstitusjon 1905

10.2. OECD-land: antall jøder og som prosent av befolkningen

Kilde: DellaPergola/AJYB, Verdensbanken, land angitt i henhold til ISO 3166-1 alpha-2

Land	Jødisk befolkning	Prosent
au	117,200	0.440%
at	10,300	0.110%
be	29,000	0.250%
ca	398,000	0.980%
cl	14,000	0.070%
co	4,000	0.010%
cr	2,500	0.050%
cz	3,900	0.040%
dk	6,400	0.110%
ee	1,900	0.140%
fi	1,500	0.030%
fr	440,000	0.670%
de	125,000	0.150%
gr	4,700	0.050%
hu	46,500	0.480%
is	250	0.060%
ie	2,700	0.050%
il	7,250,000	73.000%
it	35,000	0.060%
lv	8,200	0.440%
lt	2,500	0.090%
lu	1,200	0.180%
mx	58,000	0.040%
nl	30,000	0.170%

Land	Jødisk befolkning	Prosent
nz	7,400	0.140%
no	1,500	0.030%
pl	4,000	0.010%
pt	3,000	0.030%
sk	1,300	0.020%
es	45,000	0.090%
se	14,900	0.140%
ch	18,000	0.200%
tr	14,500	0.020%
uk	312,000	0.460%
us	6,300,000	1.810%

10.3. Organisasjoner som motarbeider antisemittisme med grunnlag i Holocaust

Institusjon	Land	Engasjement (0-5)	Tone (-2=analytisk, +2=aktivist)	Jøder andel av befolkningen (estimert)
HL-senteret	Norge	4	-1.5	0.03%
United States Holocaust Memorial Museum	USA	5	1.5	1.73%
Yad Vashem	Israel	5	1.7	73.20%
The Wiener Holocaust Library	UK	4.5	0.5	0.44%
Institute for Jewish Policy Research (JPR)	UK	4.2	-1.5	0.44%
Anne Frank House	Nederland	3.7	-0.3	0.17%
Forum för levande historia (Sweden)	Sverige	3.8	-1.2	0.14%
Auschwitz-Birkenau State Museum / Council	Polen	4	0.2	0.03%
Arolsen Archives	Tyskland	4	-0.6	0.15%
Holocaust Memorial Day Trust (HMDT)	UK	3.6	-0.2	0.44%
Montreal Holocaust Museum	Canada	4.5	0.9	1.05%
Vancouver Holocaust Education Centre	Canada	4.2	0.8	1.05%
Melbourne Holocaust Museum	Australia	3.8	0.4	0.45%
Holocaust Centre of New Zealand	New Zealand	3.7	0.5	0.12%
Johannesburg Holocaust & Genocide Centre	Syd Afrika	4.2	0.8	0.08%
Erinnern	Østerrike	3.8	-1	0.12%
Dallas Holocaust & Human Rights Museum	USA	4.3	1	1.73%
Birkbeck Institute for the Study of Antisemitism (BISA)	UK	3.8	-1	0.44%
UCL Centre for Holocaust Education (CFHE)	UK	3.6	-1.2	0.44%
Zentrum für Antisemitismusforschung (ZfA), TU Berlin	Tyskland	4	-1.3	0.15%
NIOD Institute for War, Holocaust and Genocide Studies	Nederland	3.2	-1.4	0.17%
TAU Center for the Study of Contemporary European Jewry	Israel	4.6	0	73.20%
USC Shoah Foundation (research & education)	USA	4.5	1	1.73%

Institusjon	Land	Engasjement (0-5)	Tone (-2=analytisk, +2=aktivist)	Jøder andel av befolkningen (estimert)
CSU San Bernardino Center for the Study of Hate & Extremism (CSHE)	USA	4	0.2	1.73%
EU Agency for Fundamental Rights	Østerrike	4.2	-1.7	0.12%
Federal Association of RIAs (Germany) antisemitism reporting	Tyskland	4.8	-0.8	0.15%
Online Hate Prevention Institute (OHPI)	Australia	4.1	-0.2	0.45%
Institute for the Study of Contemporary Antisemitism (Indiana University)	USA	4.2	-0.6	1.73%

10.4. HL-senterets søknader om støtte fra Forskningsrådet (per 31.03.2025)

Tittel	Ordning	Emne	Antisemittisme	Resultat
Enemies Within: Myths of Subversion in Norwegian Society	FRIHUMSAM	Subversion myths	Indirekte	Avslag
Racism Explored: The Role of 'Race' and Religion in Contemporary Scandinavia	FRIHUMSAM	About racism in Scandinavia	Indirekte	Avslag
Amnesties for international crimes in civil war - has the age of accountability come to an end?	FRIPRO	About legal accountability for war crimes in civil wars	Nei	Avslag
Exploring Racism in Norway: The Experiences of Minority Groups	FORSKER20	The Experiences of Minority Groups	Indirekte	Avslag
(IN)VISIBLE: Experiences of everyday racism in Norway: Identifying patterns, origins and prevalence	FORSKER21	Every day racism	Indirekte	Avslag
Choice, Agency and Action during the Holocaust: Rethinking a Catastrophe	FORSKER21	Why Holocaust in Norway happened	Ja, Holocaust	Avslag
A Silent Counter-Revolution? The re-emergence of the far-right during the 1970s.	FORSKER22	Emergence of far-right 1970s	Nei	Avslag
Rethinking a Norwegian Catastrophe: Agency, Structure and Gender during the Holocaust	FORSKER22	Agency by actors during the Holocaust	Ja, Holocaust	Avslag
From the Radical to the Norm: The Construction of Normalcy Through Aesthetics in Far-Right Culture	FORSKER23	How far right tries to normalize ideas	Nei	Ja, delvis

10.5. Publikasjoner med HL-senteret som institusjon fra Nasjonalt Vitenarkiv

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
The Scandinavian Countries and the UN Genocide Convention, 1946–58: Constructive Pragmatism of the “Lesser” Democracies	Folkerett	Etterkrigstiden	2024	AcademicArticle	Anton Weiss-Wendt
Vom deutschen Wesen (Reiseschilderung von Bjørn Bjørnson, 1917)	Annet	Før krigen	2015	AcademicChapter	Nicola Kristin Karcher
Norwegische Kriminalliteratur	Annet	Ukjent	2015	AcademicChapter	Nicola Kristin Karcher
Antroposofi, völkischtenkning og nazisme ideologisk naboskap og rivalisering i det kultiske miljø	Nazisme	Nazi-tiden	2009	AcademicArticle	Terje Emberland
Bringing Realism to the Idealism of Small States: Norway and Atrocity Prevention at the UN Security Council	Folkerett	Samtidig	2024	AcademicArticle	Ellen Stensrud
From Patriotic Memory to a Universalistic Narrative?	Annet	Annet	2014	BookAnthology	Arnd Bauerkämper, Odd-Bjørn Fure, Øystein Hetland, Robert Zimmermann
Jews in the News ? Representations of Judaism and the Jewish Minority in the Norwegian Contemporary Press	Antisemittisme	Samtidig	2016	AcademicArticle	Cora Alexa Døving
Who were the Roma victims of the Nazis? A case study of Estonia	Antiziganisme	Nazi-tiden	2022	AcademicArticle	Anton Weiss-Wendt
Fra vuggen til graven - Det Mosaiske Trossamfund i Jødisk liv	Jødisk liv	Samtidig	2022	AcademicChapter	Vibeke Kieding Banik

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Avvisning, pragmatisk aksept og inkludering.	Antisemittisme	Samtidig	2017	NonFictionChapter	Vibeke Kieding Banik
Aspekter av statlig politikk overfor den jødiske minoriteten 1814–2016					
Mellom historiske lærdomar og historisk tenking: Undervisningspraksisar kring temaet holocaust blant lærarar i norsk skule	Holocaustformidling	Samtidig	2022	AcademicArticle	Vidar Fagerheim Kalsås
Nazification, Collaboration and Resistance? Police and School in Occupied Norway 1940-1945	Nazisme	Nazi-tiden	2018	ConferenceLecture	Nicola Kristin Karcher, Øystein Hetland
Kampen om ungdommen. Nazistenes ideologisering av skolen og skolesektorens motsvar	Nazisme	Nazi-tiden	2018	ConferenceLecture	Nicola Kristin Karcher
Religiøs organisering blant jøder i Norge – Et bakgrunnskapittel	Jødisk liv	Samtidig	2022	AcademicChapter	Vibeke Kieding Banik
Erinnerungskulturen im Dialog. Europäische Perspektiven auf die NS-Vergangenheit	Nazisme	Nazi-tiden	2002	BookAnthology	Claudia Lenz, Jens Schmidt, Oliver von Wrochem
Sionisme. Ideologi, organisering og praksis	Jødisk liv	Samtidig	2011	PopularScienceMonograph	Vibeke Kieding Banik
Jewish in a multicultural society: from a particular to a universal minority consciousness	Jødisk liv	Samtidig	2023	AcademicArticle	Cora Alexa Døving
Jewish archives and sources in the Nordic countries: The current state of affairs and future perspectives	Jødisk liv	Samtidig	2021	ProfessionalArticle	Dóra Pataricza, Vibeke Kieding Banik, Simo Muir, Sofie Lene Bak, Bjarke Følner, Pontus Rudberg

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Neither Hitler nor Quisling: The Ragnarok Circle and Oppositional National Socialism in Norway	Nazisme	Nazi-tiden	2015	AcademicLiteratureReview	Terje Emberland
Position and self understanding of Sunni Muslim imams in Norway	Muslimsk liv	Samtidig	2014	AcademicArticle	Cora Alexa Døving
Victor Mogens - en lojal talsmann for Nazi-Tyskland?	Nazisme	Nazi-tiden	2014	AcademicChapter	Nicola Kristin Karcher
Cultures of Denial: Comparing Holocaust and Armenian Genocide Denial	Folkemord	Samtidig	2015	JournalReview	Vibeke Moe
Frykten for assimilasjon er ikke ny	Jødisk liv	Samtidig	2021-1-4	MediaFeatureArticle	Vibeke Kieding Banik
Den andre forbrytelsen	Holocaustformidling	Samtidig	2021-1-13	MediaFeatureArticle	Vibeke Kieding Banik
En jøde for en jøde? Integrasjonen av jødiske flyktninger etter andre verdenskrig	Antisemittisme	Etterkrigstiden	2011	AcademicChapter	Vibeke Kieding Banik
The faith of the fathers, the future of the youth	Jødisk liv	Mellomkrigstiden	2016	AcademicArticle	Vibeke Kieding Banik
Ikke vår historie?	Jødisk liv	Samtidig	2021-9-23	MediaFeatureArticle	Vibeke Kieding Banik
Utenfor det etablerte	Annet	Annet	2011	Introduction	Vibeke Kieding Banik
The Rohingya Crisis, the democratisation discourse, and the absence of an atrocity prevention lens	Folkerett	Samtidig	2021	AcademicArticle	Ellen Stensrud
Rasisme : Fenomenet, forskningen, erfaringene	Rasisme generelt	Samtidig	2022	BookAnthology	Cora Alexa Døving
Forestillinger om jøder. Aspekter ved konstruksjonen av en minoritet 1814-1940	Antisemittisme	Før krigen	2011	BookAnthology	Vibeke Moe
"Blodet er alltid den ytterste realitet" om SS' verdensanskuelser	Nazisme	Nazi-tiden	2012	AcademicChapter	Terje Emberland
The curriculum as a controversial issue: Negotiations about the position of	Antiziganisme	Samtidig	2020	AcademicArticle	Vidar Fagerheim Kalsås, Jenni Helakorpi

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Norwegian Romani in education and society					
Holocaustundervisning i flerkulturelle elevgrupper : erfaringshorisonter som ressurs	Holocaustformidling	Samtidig	2024	NonFictionChapter	Claudia Lenz,Vibeke Moe
Mixed feelings: Women, Jews, and business around 1900	Antisemittisme	Før krigen	2016	AcademicArticle	Eirinn Larsen,Vibeke Kieding
Norskhet, minnekultur og jødisk identitet: Før og nå – og med «Michelet-debatten» som et eksempel	Jødisk liv	Samtidig	2022	AcademicChapter	Cora Alexa Døving,Claudia Lenz
Competences for democractic culture - towards new priorities in European educational systems?	Pedagogikk	Samtidig	2020	AcademicChapter	Claudia Lenz
"Orte, an denen man wachsen kann" – Empirische Rekonstruktionen von Sinnzuschreibungen im Zusammenhang mit der Eröffnung zweier norwegischer Gedenkstätten	Holocaustformidling	Samtidig	2018	AcademicArticle	Claudia Lenz,Peter Schröder
Mellom det ikoniske og det symbolske : fotografier som utgangspunkt for forskning og undervisning om holdninger til minoriteter	Minoriteter generelt	Samtidig	2021	AcademicChapter	Claudia Lenz,Vibeke Moe
Innganger for å identifisere og motvirke ulike former for rasisme i skolen	Pedagogikk	Samtidig	2023	ConferenceLecture	Christine Lillethun Norheim,Sara Blikstad Nyegaard
Creating World through Concept Learning	Pedagogikk	Samtidig	2019	AcademicChapter	Claudia Lenz

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Negotiations of Antisemitism and Islamophobia in Group Conversations among Jews and Muslims	Både antisemittisme og muslimfiendtlighet	Samtidig	2020	AcademicChapter	Claudia Lenz,Vibeke Moe
The Failure of the International Community to Apply R2P and Atrocity Prevention in Myanmar	Folkerett	Samtidig	2021	AcademicLiteratureReview	Martin Mennecke,Ellen E. Stensrud
Muslimfiendtlige fordommer ulmer i Europa	Muslimfiendtlighet	Samtidig	2024-8-10	MediaFeatureArticle	Cora Alexa Døving,Claudia Lenz
Fortiden i nåtiden. Nye veier i formidlingen av andre verdenskrigs historie	Holocaustformidling	Samtidig	2011	BookAnthology	Claudia Lenz,Trond Risto Nilssen
Forskningens veier etter 22.juli	Annet	Samtidig	2012-5-15	MediaFeatureArticle	Sindre Bangstad,Cora Alexa Døving
From Patriotic Memory to a Universalistic Narrative? Shifts in Norwegian Memory Culture after 1945 in comparative perspective	Historiegrafi	Etterkrigstiden	2014	BookAnthology	Arnd Bauerkämper,Odd-Bjørn Fure,Øystein Hetland,Robert Zimmermann
Hva er konspirasjonsteorier	Ekstremisme	Samtidig	2019	AcademicMonograph	Asbjørn Dyrendal,Terje Emberland
Dembra – ein norwegisches Projekt zur Vorbeugung gruppenbezogener Feindlichkeit durch Demokratie an Schulen	Pedagogikk	Samtidig	2015	AcademicChapter	Claudia Lenz,Peder Nustad
Recontextualising the news: How antisemitic discourses are constructed in extreme far-right alternative media	Antisemittisme	Samtidig	2021	AcademicArticle	Birgitte P. Haanshuus,Karoline Andrea Ihlebæk

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Myter om islamofobi	Muslimfiendtlighet	Samtidig	2011-6-3	MediaFeatureArticle	Sindre Bangstad, Cora Alexa Døving
Kollektive minner og universalisering. Holocaust i den nye norske læreplanen for grunnskolen	Holocaustformidling	Samtidig	2022	AcademicArticle	Vibeke Kieding Banik, Anders Granås Kjøstvedt
Religiøs organisering blant jøder i Norge - et bakgrunnskapittel	Jødisk liv	Samtidig	2022	AcademicChapter	Ida Marie Høeg, Vibeke Kieding Banik
Da norske jøder ikke fantes	Jødisk liv	Før krigen	2010	AcademicArticle	Irene Levin, Øivind Kopperud
Mobilisering eller resignasjon? Lærernes og politiets reaksjoner på okkupasjonen	Pedagogikk	Samtidig	2018	Lecture	Nicola Kristin Karcher, Øystein Hetland
Navigating troubled waters: collaboration and resistance in state institutions in Nazi-occupied Norway	Nazisme	Nazi-tiden	2020	AcademicArticle	Øystein Hetland, Nicola Kristin Karcher, Kjetil Braut Simonsen
Religiøse ledere : makt og avmakt i norske trossamfunn	Annet	Samtidig	2012	BookAnthology	Cora Alexa Døving, Berit S Thorbjørnsrud
Holocaust i nye læremidler for ungdomsskolen	Holocaustformidling	Samtidig	2021	ConferenceLecture	Anders Granås Kjøstvedt, Vibeke Kieding Banik
The Shifting Boundaries of Prejudice. Antisemitism and Islamophobia in Contemporary Norway	Både antisemittisme og muslimfiendtlighet	Samtidig	2020	BookAnthology	Christhard Heinz Gunther Hoffmann, Vibeke Moe
Utenfor det etablerte : aspekter ved Einhart Lorenz' forskning	Annet	Annet	2011	BookAnthology	Øivind Kopperud, Vibeke Kieding Banik
Livslang læring, sosial læring og museet som ramme for formell, uformell og ikke-formell læring	Pedagogikk	Samtidig	2021	AcademicChapter	Lasse Sonne, Vibeke Kieding Banik

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Museum og læring i Norge: en undersøkelse av fem formidlingstilbud i Oslo	Pedagogikk	Samtidig	2021	AcademicChapter	Vibeke Kieding Banik,Lasse Sonne
Religion i pressen	Pedagogikk	Samtidig	2013	AcademicMonograph	Siv Ellen Kraft,Cora Alexa Døving
Å undervise om Holocaust : utfordringer og innganger	Holocaustformidling	Samtidig	2024	Textbook	Vidar Fagerheim Kalsås,Claudia Lenz
Holocaustundervisningen i Norge - begrunnelser, innganger og utfordringer	Holocaustformidling	Samtidig	2024	NonFictionChapter	Vidar Fagerheim Kalsås,Claudia Lenz
Stimulated Recall – å spore opp læringsfortellinger og styrke historisk kompetanse	Pedagogikk	Samtidig	2012	AcademicChapter	Claudia Lenz,Anne Talsnes
"Hvis de hadde oppført seg som vanlige nordmenn, hadde alt vært greit, tror jeg» Nordmenns syn på årsaken til negative holdninger til jøder og muslimer	Både antisemittisme og muslimfiendtlighet	Samtidig	2016	AcademicArticle	Vibeke Moe,Alexa Døving,Irene Levin,Claudia Lenz
En norsk Sonderweg? Snublesteiner som element i norsk-jødisk minne- og identitetsforhandling	Holocaustformidling	Samtidig	2022	AcademicChapter	Marie Eberson Degnæs,Claudia Lenz
Exploring Norwegian Memory Culture with Competence-Oriented Learning Methods	Pedagogikk	Samtidig	2014	AcademicChapter	Claudia Lenz,Harald Syse
Mini-Exhibitions. Reading and (Re-) Constructing Narratives in Museums and Memorials	Pedagogikk	Samtidig	2014	AcademicChapter	Claudia Lenz,Harald Syse
Innledning - Ytringsfrihet, ytringsansvar og ytringsrom i skolen	Annet	Annet	2023	AcademicChapter	Claudia Lenz,Solveig Moldrheim,Peder Nustad

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
The Gaarder Debate Revisited. Drawing the Demarcation Line between Legitimate and Illegitimate Criticism of Israel	Antisemittisme	Samtidig	2020	AcademicChapter	Claudia Lenz,Theodor Vestavik Geelmuyden
Historicizing the Uses of the Past: Scandinavian Perspectives on History Culture, Historical Consciousness and Didactics of History Related to World War II	Pedagogikk	Samtidig	2011	BookAnthology	Bjerg Helle,Claudia Lenz,Erik Thorstensen
Innledning : historiekultur, historiebevissthet og historisk kompetanse	Pedagogikk	Samtidig	2011	Introduction	Claudia Lenz,Trond Risto Nilssen
Karin Gundersen: Lapidarismer	Annet	Annet	2011	BookAnthology	Gro Bjørnerud Mo,Mari Lending,Erik Thorstensen
Hvem er heltene? Tidsvitnefortellinger sett i lys av kulturelle kjønns mønstre	Annet	Samtidig	2011	AcademicChapter	Anette Homlong Storeide,Claudia Lenz
The Holocaust as Active Memory - rooms with an elephant	Holocaustformidling	Samtidig	2013	AcademicChapter	Marie Louise Seeberg,Irene Levin,Claudia Lenz
Holocaust as active memory: the past in the present	Holocaustformidling	Samtidig	2013	BookAnthology	Marie Louise Seeberg,Irene Levin,Claudia Lenz
Families and Memories: Continuity and Social Change Redigert en special issue og skrevet introduksjonskapittelet	Annet	Samtidig	2010	AcademicLiteratureReview	Irene Levin,Nicole Hennum,Claudia Lenz,Tone Vetlesen, Schou
Dembra : Faglige perspektiver på demokrati og forebygging av gruppefiendtlighet i skolen (4)	Pedagogikk	Samtidig	2023	NonFictionMonograph	Claudia Lenz,Peder Nustad,Solveig Moldrheim

Tittel	Emne	Tidsperiode	År	Kategori (NVA)	Bidragstere
Krig og allianse	Annet	Annet	2015	AcademicChapter	Sven Gabriel Holtmark, Mikhail M. Narinskij, Marianne Neerland Soleim, Sigurd Christian Sørle
Det medierte minnstedet. En studie av Falstad digital rekonstruksjon	Pedagogikk	Samtidig	2022	AcademicChapter	Ingvild Hagen Kjørholt, Ingeborg Arntine Heitmann Hjorth, Insa Müller, Anette Homlong Storeide

10.6. Panelister inviterte til HL-senterets seminarserie

Navn	Tilknytning	Forskningsfelt	Relevante innsigelser
I skyggen av krigen: Israelkritikk eller antisemittisme? (27.02.2025)			
Uffa Jensen	TU Berlín, ZfA	Historisk antisemittisme, antisemittisme blant høyreekstreme	Sentralrådet for Tyskland uttalte i forbindelse med hans utnevnelse (https://www.zentralratderjuden.de/presseerklarungen/statement-zur-benennung-des-antisemitismusbeauftragten-an-der-tu-berlin/): «Utnevnelsen av professor Uffa Jensen som antisemittisme-ansvarlig ved Technische Universität Berlin er en stor skuffelse. Professor Jensen har i fortiden ikke vist at han forstår situasjonen til jødiske kvinner og menn. Han er en motstander av IHRA-definisjonen av antisemittisme, som støttes av majoriteten av det jødiske samfunnet i Tyskland, men også globalt, og som er vedtatt av nesten alle demokratiske stater i verden, inkludert den tyske regjeringen. I den dramatiske situasjonen etter 7. oktober 2023 har professor Jensen ikke klart å navngi og troverdig peke på farene ved den muslimsk pregede antisemittismen. Allerede tidligere har han gjort seg bemerket med relativiseringer, blant annet i forbindelse med BDS-bevegelsen og Hamas-parolen «From the River to the Sea». Utnevnelsen fra TU-presidenten og hennes uttalelse grenser til ignoranse overfor de jødiske studentene. Vi hadde forventet mer empati og større fingerspissfølelse ved valget av en person til denne viktige posisjonen. Med dette ruller man ut den røde løperen for venstreekstreme og Hamas-sympatisører.»
Johannes Due Enstad	ISF	Samtidig antisemittisme	Ingen – Enstad forsker på samtidig antisemittisme, blant annet ved å ettergå resultatene fra HL-senterets undersøkelser
Olav Elgvin	FAFO	Innvandring, integrering og islam	Ingen ekspertise på antisemittisme, men har vært en markant anti-israelsk aktivist som bl.a. går inn for boikott av Israel
I skyggen av krigen: Holocaust, antisemittisme og rasisme (26.03.2025)			

Navn	Tilknytning	Forskningsfelt	Relevante innsigelser
David Feldman	Birkbeck/ University of London	Antisemittisme, jødisk historie, "history of racialization, and the history of migration in modern Britain"	Åpent mot IHRA-definisjonen og opptatt av å frita venstresiden for antisemittisme, er blitt sterkt kritisert for dette (Hirsh, 2020; Johnson, 2018; Levick, 2022; Rich & Spencer, 2020)
Cora Alexa Døving	HL-senteret	Forhold for minoriteter i Norge, særlig jøder og muslimer	Fokus på minoritetenes opplevelser fremfor antisemittisme som et samfunnsmessig fenomen. Vi må bare anta at hun som ansatt i HL-senteret ikke utsettes for hverken faglig eller sosialt press om å innrette seg etter gjengs oppfatning på sin arbeidsplass.
Marie Eberson Degnæs	HL-senteret	Formidling av religionskunnskap	Ingen dokumentert faglig kompetanse på spørsmålet som skulle diskuteres. Vi må bare anta at hun som ansatt i HL-senteret ikke utsettes for hverken faglig eller sosialt press om å innrette seg etter gjengs oppfatning på sin arbeidsplass.
I skyggen av krigen: Problemene med "folkemord" (28.05.2025)			
Dirk Moses	CCNY	Folkemord	Se egen behandling i 6.6.2, side 26
Ellen Emilie Stensrud	HL-senteret	Avverging av brudd på IHL («atrocities»)	Diskutert flere steder i denne rapporten.
Kjersti Lohne	UiO	Internasjonal strafferett	Er <u>åpent</u> "Palestina-aktivist" som ikke vil problematisere ICCs arrestordre på Netanyahu men heller at Israel ønsker å forsvare seg mot juridiske virkemidler.